

Uredništvo: Uprava, Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001-4004. Mesečna naročnina 15 litr, za inostranstvo 20 litr. — Ček, rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.394 za inserate. — Izključno zastopstvo: — Lase in tiskarne in inostranstvo: UPI S. A. Milano. Rokopisov ne vračamo.

SCLOVENECE

MAREC - 1944

16

CETRIEK

Neuer deutscher Luftangriff auf London

Erfolgreiche Abwehrkämpfe im Süden der Ostfront
Feindliche Vorstöße bei Nettuno gescheitert - Deutsche Luftaktivität im Raum von Neapel - Harte Nachtgefechte im Kanal

Aus dem Führerhauptquartier, 15. März. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im Süden der Ostfront versuchten stärkere feindliche Kräfte vergeblich, in mehreren Abschnitten unsere Abwehrbewegungen zu durchstoßen. Am Ingul, am mittleren ukrainischen Bug, südwestlich Pogrebische und im Raum östlich Tarnopol sind schwere Abwehrkämpfe, in deren Verlauf unsere Truppen immer wieder erfolgreiche Gegenangriffe führten, im Gange.

Bei den Kämpfen im Raum von Tarnopol haben sich ein Füsiliertabillon unter Major Balzer und ein Eisenbahnpanzerzug unter Oberleutnant Lorscheid besonders hervorgetan. Nordwestlich Newel liess die Wucht der bolschewistischen Angriffe, die wiederum unter hohen feindlichen Verlusten scheiterten, nach.

In den Kämpfen der letzten Tage hat sich im Nordabschnitt der Ostfront das niederländische SS-Freiwilligen-Panzerregiment unter General Seyffart unter Führung des SS-Obersturmbannführers Jörchel besonders bewährt.

Im Landekopf von Nettuno führte der Feind nach starker Artillerievorbereitung mehrere, von Panzern unterstützte Vorstöße, die unter starken feindlichen Verlusten scheiterten. Zahlreiche Gefangene wurden eingebracht. Fernkampartillerie bekämpfte den

feindlichen Schiffsverkehr vor Anzio und Nettuno, traf einen Transporter und zwang mehrere Schiffe zum Abweichen.

Nordamerikanische Bomber-Verbände führten erneut einen Terrorangriff gegen die Stadt Rom. In mehreren Stadtteilen entstanden schwere Zerstörungen und Verluste unter der Bevölkerung.

In der vergangenen Nacht griffen deutsche Kampfgeschwader mit guter Wirkung die Hafenanlagen von Neapel sowie feindliche Schiffsziele vor Neapel an. Vier Transporter mit 18.000 BRT wurden schwer getroffen. In Nachschublagern entstanden Zerstörungen und ausgedehnte Brände.

Einige britische Störflieger warfen in der letzten Nacht Bomben auf Orte in Westdeutschland.

Starke Verbände unserer Luftwaffe griffen in der Nacht zum 15. März erneut London an. Der Massenabwurf von Spreng- und Brandbomben rief umfangreiche Zerstörungen und zahlreiche Grossbrände im Stadtgebiet hervor.

Im Verlaufe harter Nachtgefechte versenkten deutsche Sicherungstreitkräfte im Kanal zwei britische Schnellboote und beschädigten ein weiteres so schwer, dass mit seinem Untergang zu rechnen ist. Ausserdem wurden zwei Boote in Brand geschossen. Ein eigenes Fahrzeug erhielt einen Torpedotreffer und sank.

Nov nemški letalski napad na London

Uspesni obrambni boji na jugu vzhodnega bojišča - Sovražni sunki pri Nettunu izjalovljeni - Nemško letalsko delovanje nad Neapljem - Hudi nočni spopadi v Rokavu

Führerjev glavni stan 15. marca. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja: Na jugu vzhodnega bojišča so močnejše sovražniške sile zamašale v več odsekih predreti naše umikalne pokrete. Ob Ingulu, ob srednjem ukrajinskem Bugu, jugozapadno od Pogrebische in vzhodno od Tarnopola so bili težki obrambni boji, med katerimi so naše čete vedno znova izvajale uspešne protinapade.

Pri bojih na prostoru Tarnopola sta se posebno odlikovala nek strelski bataljon pod poveljstvom majorja Balzera in nek železniški oklepni vlak pod poveljstvom nadporočnika Lorscheida.

Severozahodno od Nevija je popustila srditost boljševiskih napadov, ki so se ponovno izjalovili z velikimi sovražniškimi izgubami.

V bojih zadnjih dni se je v severnem odseku vzhodnega bojišča posebno odlikoval nizozemski SS. prstovoljski oklepno-grenadirski polk »General Seyffart« pod poveljstvom SS. Obersturmbannführerja Joerchela.

Na nettunskem predmostju je sovražnik po močni topniški pripravi izvedel več z oklepniki podprtih sunkov, ki so se izjalovili z velikimi sovražniškimi izgubami. Stevilni ujetniki so bili dovedeni.

Daljnostrelno topništvo je obstreljevalo sovražnikov ladijski promet pred

Anziem in Nettunom ter zadelo eno prevozno ladjo, več drugih ladij pa prisililo, da so odplule.

Severnoameriški bombniški oddelki so izvedli ponovno strahovalni napad na mesto Rim. V več mestnih okrajih so nastala težka razdejavanja in izgube med prebivalstvom.

V pretekli noči so jate nemških bojnih letal z dobrim učinkom napadle lufke naprave Neaplja ter številne ladijske cilje pred Neapljem. Stiri prevozne ladje z 18.000 tonami so bile težko zadete. V oskrbovalnih skladiščih so nastala razdejavanja in veliki požari.

Nekaj angleških nočnih letal je v pretekli noči vrzlo bombe na kraje v zapadni Nemčiji.

Močni oddelki našega letalstva so v noči na 15. marec ponovno napadli London. Z množičnim odmetom razdrilnih in zažigalnih bomb so bila na mestnem področju povzročena velika razdejavanja in številni velepožari.

Med hudimi nočnimi spopadi so potopile nemške zaščitne vojske v Rokavu dva angleška hitra čolna in poškodovale enega nadaljnega tako težko, da je računati z njegovo potopitvijo. Poleg tega sta bila dva čolna s strelji zažgana. Ena naša ladja je bila zadeta s torpedom in se je potopila.

Brezuspešni sovjetski napadi na Krim

Berlin, 15. marca. DNB. Na Krimu so dne 8. marca v ojačeni meri oživilo boji. Na prostoru Kerča ter na višinskem ozemlju severno od mesta je boljševiska pehota po kratki, toda siloviti topniški pripravi in pod zaščito umetne megle prešla v moči do treh bataljonov v napad, ki je bil odbit v boju iz bližine. Na severnem boku nastopajoči izvidniški boljševiski oddelki, ki so napadli nemške višinske postojanke, so bili uničeni v strnjenem ognju vseh vrst orožja.

Na perekopskem bojišču je uspelo ne-

kemu sovražnikovemu udarnemu oddelku doseči po močnem obstreljevanju z minometali in pri umetni megli v zapadnem odseku Tartarskega zidu nek krajevni vdor. V protisunkih so bili boljševiski s krvavimi izgubami odbiti.

V odseku Seivaši so se izjalovili boljševiski izvidniški sunki z obdružnimi izgubami. Nemško topništvo je podpiralo obrambne boje pehote.

Na Crnem morju so obalno topništvo in lahke pomorske sile potopile nek sovražnikov hitri čoln.

Ponovni napad na Rim

Rim, 15. marca. Dne 14. marca so severnoameriška bombniška letala ponovno napadla Rim. Letala, ki so priletela v več valovih, so odvržala številne rušilne bombe na stanovanjske okraje na vzhodu in severovzhodu Večnega mesta. Doslej javljajo o veliki škodi na poslopih in obdružnih izgubah med civilnim prebivalstvom.

V Walesu še vedno stavka 60.000 rudarjev

Stockholm, 15. marca. Po podatkih, ki so bili v tork večer sestavljeni v Londonu, je razvidno, da sta v južnem Walesu pričela z delom 102 rudnika ter se je tako vrnilo na delo 50.000 rudarjev, docim 107 rudnikov s 60.000 rudarji še vedno stavka.

6 let po vrnitvi v Nemčijo

Govor ministra dr. Göbbelsa v Solnogradu — Trezen in stvaren pregled položaja kaže, da se bo vojna končala z nemško zmago

Solnograd, 13. marca. 13. marca se je na veliki slovesnosti v Solnogradu spomnil minister dr. Göbbels onih dni, ko so pred šestimi leti alpske in donavske pokrajine prišle nazaj v Nemčijo ter so se nemški ljudje teh ozemelj združili z brati in sestrami v Veliki Nemčiji.

Uvodoma je minister opozoril na pred šestimi leti izvršeno osvoboditev Vzhodne marko ter je poudaril, da je bila Nemčija leta 1939. skupno z donavskimi in alpskimi pokrajinami sredi plodnosnega obnovevnege dela, ko je napad plutokracij iztrgal Nemčijo iz tega mirnega dela. Vendar ta vojna ne prinaša zgolj žrtve in nevarnosti. Skovala je zvezo, ki so jo s svojo krvjo zapečatili sinovi iz Vzhodne marko in ki bo ostala za vse večne čase neolčljiva. Prvič se je v tej vojni zgodilo, da niso korakali več Prusi ali Vzhodnomarčani, Saksonci ali Bavarci vsak zase in drug proti drugemu. Vsi stoje v vrstah nemškega naroda in v strnjeni ter enotni Nemčiji. Dr. Göbbels je nadaljeval, da danes ni le častna dolžnost, temveč naravnost častna potreba vseh Nemcev, da se udeležijo tega vsiljenega jim usodnega boja. Dejal je: »Prepričan sem, da so prav danes vsi Nemci te pokrajine ponosni, da so se še pred težkimi preizkušnjami vrnili v Nemčijo, tako da lahko kot državljani velikomemske domovine soodločajo pri tem zgodovinskem procesu.«

Trenutek priključitve, ki ga je izbral Führer, je bil dejansko uspešna zgodovinska poteza, kajti s tem so imeli Nemci edinstveno priliko, da so dokazali, da spadajo nerazdružno vsi skuoji. Tako predstavlja torej ta vojna tudi veliko zgodovinsko preizkušnjo povratka donavskih in alpskih pokrajin v zvezo Velike Nemčije.

Vojna se v svojem petem letu z naglimi koraki približuje dramatskemu višku. Tik pred odločitvijo skušajo sovražne sile pridobiti nevtralne ali z Nemčijo zvezane države na svojo stran. »V tem vidimo dokaz,« je dejal dr. Göbbels, »da se nikakor ne čutijo tako močne, kot se na zunaj kažejo. Sovražni tabor danes dobro ve, da nima nikakih vojaških možnosti, s katerimi bi vojno na bojišču odločil v svojo korist. Dosedaj je to skušal na vseh bojiščih, toda vsi poskusi so se mu izjalovili z najtežjimi izgubami. Ako hočemo pravilno presojati naše vojskovanje, ga moramo stalno primerjati z vojskovanjem nasprotnika ter moramo poleg tega, da primerjamo naš cilj in to, kar smo le deloma dosegli, primerjati tudi sovražniške cilje in pa ključno izjalovitve njegovih poskusov, da bi jih dosegel.«

Minister je nato kritično premotril strategijo sovražnika ter je v tej zvezi ugotovil, da je Anglija, ki je hotela s to vojno obnoviti in vzpostaviti evropsko ravnotežje proti Nemčiji, sedaj mnogo bolj ogrožena od Sovjetske zveze. To pa zaradi tega, ker je angleški imperij prišel v absolutno ideološko in praktično odvisnost od »Kremlija, je s tem moral tudi notranjepolitično odpreti boljševismu vsa vrata.«

Med navdušenim odobravanjem je izjavil dr. Göbbels, da postajajo cilji sovražnikov vedno bolj megleni, docim je nemški narod pripravljen, da uporabi za obrambo svojega obstoja vse sile, ter bo v ta namen prenašal vse bremena. To dokazuje danes s tem, da se zaradi nasprotnikovega letalskega strahovanja ne le ni zrušil, temveč je postala njegova vojna morala le še bolj trdna.

»Vemo, čemu doprinašajo žrtve, čemu vztrajamo in čemu izgubljajo tisoči Nemcev svojo imovino. Vemo, da je celo ta način bojevanja za nas še vedno znošnejši, kot mir, ki so nam ga namenili naši sovražniki. Poleg tega vemo, da ne branimo naše Velike Nemčije kot teoretične tvorbe, temveč da stoji za njo moderen državljanski in družbeni nazor, ki je bil nasprotniku vzrok, da nas je prisilil v to vojno.«

Minister je spomnil poslušalce na velike primere idealizma in poztrovalnosti nemškega naroda v njegovi preteklosti ter je izjavil, da se prava moč značajev ne očituje v časih velikih zmag, temveč prav takrat, ko je treba v urah hudih udarcev usode stati zvesto in junško za Führerjem. Vse to pa vidimo danes pri prebivalcih Berlina, o katerih je minister dejal, da že štiri mesece prenašajo izredne napore. »Govorim v imenu prebivalstva, ki se žrtvuje kot malokatero drugo mesto in vkljub temu ni izgubilo svoje samovitnosti, temveč le še dokazuje resničnost besed, da to, kar ne more nekoga obrniti, slednjega le še bolj ojači.«

Za nemški narod ne bo le bolj častno in junško, temveč tudi ugodnejše, ako bo ob koncu te vojne imel sicer vrsto porušenih mest, pa zato tudi zmago in svobodo, kot pa če bi imel neporušena mesta ter poraz. Kajti, ako bi

Nemci vojno izgubili, potem jim tudi cela mesta ne bi prav nič pomagala. Zmagovitemu narodu pa ne bo pretežko, da bo s svojo znano močjo znova zgradil razbita mesta.

Minister je nadaljeval, da je za Nemce morda ugodno, da njihovi nasprotniki podcenjujejo njihovo odločno voljo pri zmagi, zakaj, ako bi vedeli kako vzdržno prenaša ves nemški narod težave te vojne, potem se verjetno ne bi upali izvršiti tega, kar nameravajo in na kar se pripravljajo: namreč vdor. Dr. Göbbels je pojasnil, v kako težkem položaju se tozadevno nahajata Churchill in Roosevelt. Razni vzroki ju silijo v tako nevarno podjete, ki pa bo v gotovih okoliščinah predstavljalo vojaški spopad, ki bo postal višek te vojne ter bo približal končno odločitev.

Sovražnik, ki je pred največjim vojaškim tveganjem svoje zgodovine, že danes spoznava, da je v letalski vojni doživel dva temeljna neuspeha. Ni se mu posrečilo zlomiti nemške morale, poleg tega pa tudi ni zadel nemške oboroževalne proizvodnje in njenemu jedru, niti ni bistveno poškodoval nobenega njenega življenjsko važnega organa. Nemška vojna proizvodnja, ki je danes razdeljena po vsem kontinentu, je s tem odtegnjena vplivom sovražniške letalske vojne.

O izglelih nemške zmag je izjavil minister, da imajo Nemci danes v rokah mnogo adutov. Kaj kmalu bo prišla pobuda zopet v njihove roke ter bodo polagoma, a zagotovo ne le dosegli začasnih tehničnih prednosti sovražnikov, temveč jih celo prehiteli.

Ministev poziv, ki je vzbudil priznanje in odobravanje tisočev poslušalcev, se je glasil: »Ako bomo vzdržali v tej odločilni uri, ako ne bomo zgubili živcev ter neomajano verjeli v našo pravično stvar, v našo usodo in v naše življenje, potem bomo obvladali ter zmagovito prestali ta zgodovinski spopad.«

Badoglio se veže na Stalina

Stockholm, 14. marca. Moskovski radio je objavil Tassovo poročilo iz Alžira o obnovi diplomatskih odnosov med Badoglio Italijo in Sovjetsko zvezo. Po tem poročilu je Badoglio 7. marca zaprosil sovjetsko vlado za vzpostavitev neposrednih odnosov med sovjetsko in njegovo vlado ter za izmenjavo medsebojnih diplomatskih zastopnikov. 11. marca je sovjetska vlada odgovorila Badogliu, da je pripravljena obnoviti neposredne odnose ter izmenjati diplomatske zastopnike. Izdajalski general je ob tej priliki poslal Stalinu prepoiznito brzojavko, v kateri trdi, da je »ves italijanski narod« prepričan o potrebi italijansko-sovjetskih odnosov, ki naj ustvarijo temelj prijateljskega sodelovanja.

Iz Reuterjevega komentarja izhaja, da London in Washington o zvezi med Badogliem in Stalinom nista bila poučena. Pač pa Reuter začasno potrjuje, da je italijanska vlada pozvala britansko in ameriško, naj storita podobne ukrepe.

Reuter nato objavlja svoj komentar o odnosih med Badogliem in Stalinom ter opozarja, da postajajo s tem ukrepom obrisi sovjetske politike, ki so bili že v zadnjih štirih mesecih vedno bolj razločni, sedaj popolnoma jasni. Ta politika predstavlja začasno sovjetsko priznanje italijanske de facto vlade z namenom, da bi se obdržala disciplina v zaledju italijanskega bojišča. Reuter nadalje opozarja, da se je sedanje poglavje odnosov med Sovjetsko Rusijo in južno Italijo pričelo, ko je pred štirimi meseci prišel Višinski v tako zvani zavezniški posvetovalni odbor ter se je pričel baviti z izvedbo politike, katere načela so dolocili na konferenci v Moskvi. Med novembrom in januarjem je Višinski potoval po različnih krajih južne Italije ter je zaslišal opozicijo proti Badoglijevi vladi. Ko je bila v pričetku januarja predložena posvetovalnemu odboru uradna zahteva, naj kralj Viktor Emanuel odstopi, je bil Višinski prvi, ki je vprašal predlagalce, ali odstop ne bo škodoval sodelovanju italijanske mornarice z zavezniškimi. Zaradi tega sovjetskega stališča so socialisti in desničarski demokrati čisto očitali Sovjetom, da puščajo Viktorja Emanuela in Badoglija namerno na vladi, da bi zaradi tega postalo prebivalstvo nepotrpeljivo ter bi se tako stvorila ugodna tla za izvedbo kasnejše totalne revolucije.

Reuterjev komentar končuje z ugotovitvijo, da ni mogoče smatrati gornjega koraka za običajno formalnost s strani Moskve, ker zapadni zavezniški v Italiji še niso tako zastopani, čeprav bi imeli dejansko mnogo drugih možnosti za stike, ki, praktično vzeto, Sovjetom niso na razpolago.

Vzpostavitev diplomatskih odnosov med Stalinom in Badogliem je nadaljnji znak Stalinove politike odločanja na lastno pest. Kremeljski diktator se niti najmanj ne briga za mnenje, ki ga imata Anglija in Združene države o njegovem koraku. Zato ne smatra niti za potrebno, da bi London in Washington prej o tem obvestil. Po izročitvi dela italijanske mornarice kaže vzpo-

Ob koncu je dr. Göbbels dejal, da ga popolnoma trezen in stvaren pregled položaja prepričuje, da se bo vojna končala z nemško zmago. Sicer bo treba še mnogo pretrpeti, toda Nemci imajo tudi moč in vzdržnost, da bodo vse to prestali. Najtrdnjeje jamstvo nemške zmag je Führer. Za nemški narod je zgodovinska sreča, da ima med vojno na svojem čelu moža, ki vodi narod z neomajano močjo in odločno preko vseh nevarnosti.

Nikdar ga nismo videli, da bi dvomil v svoje poslanstvo, v upravičenost svojega dela, v pravičnost naše stvari ter v uspešen konec te vojne. Ako taka brez-pogojnost in odločnost do zadnje kaplje prevzame ves narod, potem mora zmagati, kajti zgodovina nima dokazov, da je kak tak narod kdaj podlegel. Tudi Atene, Sparta, Rim in Prusija niso zmogle v svoji zgodovini s številom, temveč z visokimi krepostmi in z vztrajnostjo, z zvestobo in z neomajnostjo. Čeprav sta se v sedemletni vojni usoda in vojna sreča včasih navidezno tudi obrnili proti Velikemu Friedrichu, ni Friedrich nikdar dvomil v svoj uspeh. Ako danes ljudje pravijo, da je imel pač srečo, ker mu je v odločilnem trenutku umrla carica Elizabeta, moramo odvrniti, da je bilo odločilno to, da je v onem trenutku stal še na bojišču ter da je zato lahko izkoristil ugodno priliko.

Tudi nam se bo nekega dne ponudila velika prilika. Z vsemi svojimi materialnimi in moralnimi silami, ki so nam na razpolago, se moramo pripraviti na to urlo. Ta vojna je dolga, zagrizena in ogorčena borba, zato pa zanjo tem bolj veljajo besede Teodorja Fontane, ki je dejal, da je čas velik le takrat, ko vse slabo kaže, ko vsak trenutek misli, da je že vse končano. Potem se pokaže, da je junastvo dobro, toda da je vztrajnost boljše. Vztrajnost, to pa je glavno.

stavitve diplomatskih odnosov z Badoglio kličo smer načrtov, ki jih ima Stalin v Sredozemlju. V njegovem ukrepu lahko vidimo tudi zaničevanje angloameriške ofenzive v Italiji, ki se ne premakne naprej, čeprav je Angleži in Amerikanci vedno znova imenujejo razbremenitev vzhodnega bojišča. Gotovo je, da bo diplomatskim odnosom sledila hitra boljševisacija južne Italije, kar je nov dokaz, da Angliji in Združenim državam vespovsod sledi boljševisem.

Badoglio je s to naslonitvijo na Kremelj dokončno obogatil svoje izdajstvo nad italijanskim narodom. Kmalu se bo pokazalo, da bo boljševisem Badoglio kličo popolnoma poržl in da bo brez ozira na njeno podločnost brutalno nadaljeval s svojimi načrti, ki hočejo uničiti v boljševiskih interesih sferah vsak drug vpliv. Zato ni čudno, ako pripominja Reuter, da v Londonu zaradi poteka dogočkov niso preveč veseli.

Kratka poročila

Helsinki, 14. marca. Državni informativni urad objavlja sledečo uradno izjavo o današnji seji poslanske zbornice: »Poslanska zbornica je imela danes tajno sejo, na kateri je ministrski predsednik Linkomies podal vladno poročilo o političnem položaju. Vsi dolocili poslovnege reda poslanske zbornice je bilo sklenjeno, da bodo zadevo obravnavali na prihodnji seji.«

Bern, 14. marca. Uradni krogi v Belfastu še vedno vztrajajo v molku, toda v splošnem prevladuje mnenje, da bo meja med severno Irsko in Eirejem zaprta v nekaj dneh, javlja Exchange Telegraph iz Belfasta. Tehnična rešitev tega vprašanja najbrže ne bo lahka, ker pokaže meja deščo v zelo vijugasti črti, vseh kar preko kmečkih hiš in dvorišč ter sedanja obmejna straža, katere glavna naloga je bilo dosedaj pobijanje tihotapstva, brez dvoma ne bo dovolj močna, da bi lahko zaprla mejo.

Zeneva. Diplomatski dopisnik »Times« opozarja, da doslej še niso bili izmenjeni zastopniki med zavezniškimi vladami in Italijansko vlado. K temu pripominja, da nikakor ni običajno, da bi se izvrševale takšne izmenjave z vlado, ki je še vezana po pogojih vojnega premirja.

Istanbul, 14. marca. Iz Tarsuja v južni Anatoliji javljajo o izredno hudi toči. V ponedeljek popoldne je padala z neba toča, katere poedina zrna so tehtala od 75 do 400 gramov. Ankarska poročevalska služba javlja, da je bila toča tako velika, kot Jaffa pomaranče. 83 ljudi je bilo ranjenih, težko je bila poškodovana živina, polja in poslopja pa so uničena.

Berlin, 14. marca. Dve britanski letali sta 10. marca okrog poldne napadli nemške avtomobile ob albanski jadranski obali. Nemški grenadirji, ki so takoj odgovorili na letalski ogenj, so poškodovali neko letalo, ki se je zadelo ob drevo in sirmoglavilo. Posadka se je ubila.

Irsko prepuščajo samo sebi

Zeneva, 14. marca. K nasvetu Irski, naj zapre diplomatska in konzularna zastopstva Nemčije in Japonske, ki na Irskem še uradujejo, je podal dnevnik »Manchester Guardian« v uvodnem članku svoje mnenje. Clankar piše, da bi moral de Valera popustiti ter se tešiti s primerom Portugalske. Neznano je še, če bo vlada Združenih držav podvezela proti Irski kakšne nove korake. Če bi jih pa podvezela, potem bodo predstavljali omejitve vseh zvez z Irsko. Če namreč Irski želi obdržati svoj »diplomatski živalski vrt«, potem se pač ne bo smela potožiti, če jo bodo odrezali od zunanjega sveta. Bržkone bodo pustili Irsko, da »se pravi v lastnem soku«, kajti potem bo trpela najhuje.

Medtem pa, tako piše »Manchester Guardian«, hinavsko, bo usahnila vsaka kapljica simpatij, ki jih goje sedaj Angleži do Irske.

Trebljenje tolovajev

Berlin, 14. marca. Komunistične tolpe na področju nekega armadnega zbora na zapadnem Balkanu so v dnevi od 9. do 11. marca izgubile preko 800 mrtvih, skoraj 200 ujetnikov ter odgovarjajoče

Mirno lahko zaupamo v srečno bodočnost naroda

Ljubljana, v marcu.

Ko takole beremo in slišimo o množici zločinov, laži in drugih grdobij, ki so se ukoreninile v našem narodu, se ne moremo vprašati, ali bomo mogli iz tega močvirja sploh še vstati. Res je komunizem tuja učenost, strup, ki so ga k nam uvozili iz tujine, vendar je s svojim namernim in organiziranim vtapljanjem mnogo škodoval našemu organizmu.

Ali pa so morda v nevarnosti že osnovne klice narodovega življenja, predvsem moralne vrednote, ki dajejo narodu trdnost in odpornost?

Vodilna je v vsakem narodu inteligenca, pečet pa mu daje najmočnejši stan, in to je pri nas kmečki stan. Kako je torej z našo inteligenco, kako z našim kmetom.

Pravijo, da je naša inteligenca kriva vse nesreče. Res je, da naša inteligenca vse. Vsa pa ne. Kajti drugi del, tudi možan in številčen, je vse svoje sile posvetil boju proti komunizmu, boju za moralne vrednote v narodu. In to iz lastne iniciative, iz lastne volje.

Pečet pa daje našemu narodu kmet. Če je ta zdrav, bo tudi narod ostal. Res je, da se je dal kmet marsikje zapeljati komunističnim vabam, toda še bolj pogosto se je samo vdal komunističnemu pritisku, in ko je ta ponehal, je prišla tudi pamet malo bolj do veljave. Najslabše je bilo v krajih, ki so bili versko zanemarjeni. Tu je prevladal materializem, pohlep po tuji zemlji; tu so učinkovale komunistične obljube, da bodo odpravljene davki in brisani dolgi, obljube, ki jih je lahko vsak pameten in pošten kmet sam zavrnil. Če so bili taki zanemarjeni kraji povsem kmečki, so komunisti dobili v njih le nekaj ljudi za

svoje »bataljone«, niso pa dobili vodilnih, zmernih ljudi. Drugače pa je bilo s kmeti iz krajev, kjer so pomešani kmetje in delavci, železničarji in podobni. Tu so bili kmetje bolj razgibani, bolj borbeni. Znani so kraji, kjer so kmečke družine pod komunističnim vplivom vzgajale svoje otroke v brezversnosti. Če si takega otroka vprašal, kje je Bog, se je gladko odrezal, da ga ni. Iz takih družin so se seveda komunisti dobili stremljive in razgibane ljudi, ki so jim veliko pripomogli pri varanju našega kmeta.

Neprimerno bolj vesela pa je slika v krajih, ki so bili versko trdni in razgibani. Tu ni toliko zanemarjenosti in zaostalosti v mišljenju, in toliko materializma, ni pohlepa po tuji zemlji. Ljudje so bolj pridni, bolj delavni, se bolj zanašajo na svoje delo in božjo pomoč, kot pa na to, da bi iz tujine nesreče kovali lastno korist.

V toliko poplavi zločinov, laži, pohlepa in ostalih grdobij, bi skoraj pozabili, da so še na svetu pošteni, trdni ljudje, ki vedo, kaj je poštenje, kaj pridnost, kaj ljubezen do bližnjega.

Kako osveščujoče vpliva na človeka, ki je stalno živl v versko zanemarjenem in zato tudi umsko zaostalem kraju, kjer je z lahkoto uspevala komunistična propaganda, če more vsaj nekaj časa preživeti v kraju, ki je versko trden in razgiban. Ljudje tu čisto drugače gledajo na komunizem, brez pouka in brez propagande izluščijo laž v vsaki komunistični krilatitici, smejejo se lažnim komunističnim obljubam in z gnušom zavračajo komunistično vabilo: pojdite z nami, bomo delili zemljo. Kako bomo delili, ko je imamo vsi premalo? Mar tako, da bomo nesrečnike pogazali z grunta, kot delajo komunisti? Ne, tako pa že ne maramo. Bo-

mo raje svojo zemljo boljše obdelovali in še sosedu pomagali, pa nam bo vsem skupaj lažje šlo.

Ne morem reči, da je povod na kmetih še tako lep. Z versko zanemarjenostjo je prišla v nekatere kraje tudi umeska zaostalost, zanikrost v gospodarstvu, materializem, pokvarjenost. Toda v zadnjih letih trpljenja se je že mnogo izboljšalo. So pa še predeli v naši domovini, kjer je večina ljudi zgolj iz zaklada svojih verskih in narodnih vrednot spoznala zločinsko naravo komunizma in se z odporom obrnila proč od njega. Čeprav so taki kraji močno trpeli pod komunističnim nasiljem in pod krivično bado-ljevske vlado, vendar ljudje svoje trpljenje vdano prenašajo in z zaupanjem gledajo v bodočnost.

Gospodarstvo

Represalije proti Irski. Kot prihodnje represalije proti Irski pričakujejo neki londonski krogi ustavitve dobav bencina, premoga in pšenice.

Devizna kontrola v Argentini. Kakor sporočajo iz Buenos Airesa, je predlagala argentinska vladna kontrolna komisija, ki je imela nalogo pregledati poslovne knjige vseh trgov, ki trgujejo z inozemstvom, da se kaznujeta družbi »CADE« (Compania Argentina de Electricidad) in »Holding družba«, imenovana »CHADE« (Compania Hispano Americana de Electricidad), z visokimi denarnimi globami, ki naj znašajo več milijonov pezov. Kot podlago predlogu navaja komisija predrške proti deviznim predpisom. Točno poročilo komisije trdi, da sta družbi od leta 1934. stalno kršili devizne predpise ter izvrševali nedovoljene devizne operacije v višini 40,2 milijona pezov. Predsednik komisije je predlagal za družbo »CADE« še dodatno globo v višini enega milijona pezov kot davek na nedovoljene devizne kupčije, ki so bile izvršene od januarja 1934 do septembra 1943.

Angleški vojni izdatki. Novi angleški proračun, ki ga bo predložil spodnji zbornici britanski zakladnik minister Sir John Anderson po Veliki noči, bo vseboval vojne izdatke v višini 5 milijard funtov sterlingov, javljajo iz Londona; omembe vredna je nova postavka v proračunu: novodobne socialne služnosti po vojni.

Zapiranje bank na Japonskem. Japonska vlada je odredila, da bo zaprla do konca aprila t. l. nadaljnjih 480 bank in podružnic; ostalih 4560 denarnih zavodov bo, kljub naraščanju štednje zadostovalo, posebno ker so še banke uvedle obvezno nedeljsko službo.

Padee izvoza švedskega lesa. Izvoz švedskega lesa je padel v letu 1943 na 200.000 standardov napram 380.000 v letu 1942 in 490.000 v letu 1941. Švedska lesna industrija je tekom vojne nazadovala za približno eno tretino.

Ameriki manjka kavčuka. Združene države pokušajo reševati krizo, ki je nastala v pridobivanju kavčuka ne le s pridobivanjem kavčuka iz Brazilije, temveč tudi z nasajanjem rastlin, ki vsebujejo kavčuk. Te rastline bodo nasadili v raznih deželah. Toda doslej se niso mogli zabeležiti posebnih uspehov. Dve severno-ameriški družbi sta izdali v letu 1943 za nasaditev rastlin v Mehiki 15 milijonov dolarjev, medtem ko so pridobile le za 5 tisoč ton kavčuka. Družbe trde, da je ta posel popolnoma nerentabilen.

Draginja v Turčiji. Po uradnih podatkih so življenjski stroški v Turčiji narasli od leta 1930 dalje za 43,6%.

Zivila za Grčijo. Romunija bo v kratkem poslala dve pošiljki žita v Grčijo, prva bo dala 800, druga 200 vagonov žita. Nadalje je bilo tudi bolgarskemu Rdečemu križu dovoljeno izvoziti 1 milijon kg krompirja iz Bolgarije v Grčijo.

tati: Real Madrid—Sabadell 4:1; Sevilla—Athletic Aviacion Madrid 4:2; Barcelona—Espanol 1:3; Valencia—Celta Vigo 5:1; Granada—San Sebastian 1:0; AC Bilbao—Oviedo 2:1; La. Coruna—Castellon 3:2.

Ali za narod proti komunizmu ali s komunizmom — proti narodu: to je danes vprašanje. Kdor je za narod, bo podpisal narodno spomenico proti komunističnim zločinstvom!

Je tedaj samo še vprašanje časa, ko se bo zrušila krščanska vera. Z drugimi verami bomo še lažje opravili... (XVII.3).

Kolikor ni Jud dosegel pri rušenju vere z razdiralnimi gesli, kot so »svoboda misli, svoboda prepričanja, svoboda vesti, svoboda razlaga vsega na svetu — pa z zavajanjem mladine v razvrtnost in v krive nauke (družinski, marksizem, kozmopolizem) — doseže posredno, z blatenjem tega, kar je narodom svetelga!

»Mi skrbimo že dolgo za to, da pride duhovščina nejudov, ki bi nam bila sicer na poti, na slab glas in se njih poslanstvo onemogoči. Njih vpliv na ljudstvo gine iz dneva v dan (XVII.2).«

»Naš tisk bo ostro kritiziral državne in verske zadeve ter nesposobnost nejudov. Pri tem se bo posluževal vedno zaničujočih izrazov, ki meje na žalitev, umetnost, ki jo naša rasa tako obvlada.« (XVII.6).

Najbolj pa so se zaganjali Judje vsa zadnja stoletja v jezuite. Zakaj? Evo zakaj:

»Nihče se ne more meriti z nami, k večjem jezuiti. Ker pa so vidna organizacija (judovska je skrita za tajnimi masoni in podtalnimi komunisti), se nam je posrečilo spraviti jo pri nerazodni množici na slab glas... Ali ni končno vseeno za svet, kdo bo njegov gospodar, glavar, katoliške Cerkve ali naš vladar judovske krvi? Za nas, izvo-

Germanstvo na Kranjskem in štajerskem

Predavanje prof. dr. Sarie v Ljubljani.

V okvirju Nemške akademije v Ljubljani je v tork predaval sedanjí univerzitetni profesor v Gradcu dr. Balduin Sarie, dolgoletni profesor za arheologijo na ljubljanski univerzi. Njegovo predavanje je budilo velik interes ter so se poleg predstavnikov nemških vojaških oblasti ter diplomatskih zastopnikov udeležili tudi predstavniki slovenskih avtonomnih oblasti, predvsem pa znanstvenih ustanov, Akademije znanosti in umetnosti, univerze, muzeja in drugih. Predsednik nemške Akademije dr. Swoboda je pozdravil predavatelja ob obisku v Ljubljani ter imenoma tudi vse prej imenovane predstavnike oblasti in znanstvenih ustanov, na kar je dal besedo univ. prof. dr. Sarie. Ta se je ugodoma spomnil 16 letnega delovanja med nami na ljubljanski univerzi ter nato prešel na temo svojega znanstvenega arheološkega predavanja o »germanskih spomenikih na tleh Kranjske in južne Štajerske«. Postavil si je nalogo, prikazati arheološke spomenike gotskega bivanja na naših tleh pred prihodom Slovencev v te kraje ter je bil spomenike prikazal tudi v sklopih slikah. Začetek je z najstarejšim spomenikom: gotsko čelado, ki so jo poleg drugih (izmed katerih eno hrani tudi ljubljanski muzej) našli pri sv. Benediktu v Slovenskih goricah, ter sega v 3 ali celo 4 stoletje pred Kr. Po pisavi v stari etruščini so sedanji znanstveniki ugotovili, da pripada germanskim rodovom ter da je bila posvečena germanskemu bogu Wotan (Harigast). Prof. Sarie je ob tem našel priliko za zgodovinski oris časa in značaja bivanja v teh krajih gotskih vojakov, kar je bilo v času vdora Kelto v

Italijo. Nato je pokazal nekaj nagrobnikov, ki pa imajo zvezo z Goti ali Markomani, kot njih nagrobnik ali pa nagrobnik človeka, ki je padel od »germanskega sovražnika«. V svojem govoru je podal pregled zgodovine teh krajev med preseljevanjem narodov, ob prihodu Hunov in Atila ter o nameri Alarihovi, ustanoviti v teh krajih germansko državo. Obenem je pokazal na razpad rimske oblasti ter na zasedbo rimskih tabborov po germanskih najemnikih. Tako je pokazal takšen tabor na Vranskem kot vrata v Trojane, potem tabor pri Ptuj, nazadnje pa pri Velikih Malenich pri Brežicah, ki ga je prof. Sarie odkril in ugotovil njega pomen kot vrat iz panonske nižine na Kranjsko. Rekonstrukcije tega vrata so bile zelo zanimive. Končal pa je z največjim longobardskim pokopališčem v naših krajih — ki pa je največje tudi daleč naokrog — v Kranju. Z najdbami s teh grobov, je opozarjal na longobardsko keramiko in obrt Longobardov, ki so se morali tu zadržati dalj časa, kajti poleg Kranja so njih ostanke našli tudi na ljubljanskem gradu, pri Radovljici itd., ne pa na Štajerskem, kar bi pomenilo, da so se izognili Štajerski. Nato so prišli v te kraje Avari in Slovenci. S tem je prof. Sarie končal svoje stvarno predavanje, ugotavlja, da je sicer malo spomenikov ohranjenih iz teh časov germanskega bivanja in bivanja v naših krajih, toda njihovo bivanje tod ni bilo pomembno. Poslušalci so nagradili predavatelja z odobravanjem ter so mu bili hvaležni za lepo in znanstveno visoko predavanje.

Sinfonični koncert v Unionu

V ponedeljek se je vršil v veliki dvorani Uniona sinfonični koncert v korist Zimske pomoči. Koncert je izvajal orkester Zveze godbenikov (združeni orkester in radijski orkester), vodil ga je kot dirigent g. Ferde Herzog. Poleg številnega občinstva so se ga udeležili tudi najvišji predstavniki oblasti.

Na prvem mestu smo slišali Sibelijsovo sinfonično pesnitev »Finlandia«, skladbo, ki nam verno prikazuje deželo in ljudstvo, med katerim je nastala. Iz težkih, turobnih akordov se le počasi izvijejo svetlejšje melodije: podoba dežele tisočih jezer, ki ji je sončna luč le sko po odmerjena. A v tej deželi živi ljudstvo, ki kljub trdim življenjskim pogojem uveljavlja svojo voljo nad neprijazno naravo: v glasbi, ki eksuša to borbom čim verneje naslikati, se oglašajo z junakiški akordi trobila, v pihalih se javi tudi ljudsko občutna popevka, na kar vsa skladba zmagovalno izzveni. — Na drugem mestu je odšla operna pevka gđ. Valerija Heybalova tri Škerjančeve samospeve, za to priliko prirejene za orkester. Kot vedno tako je tudi na tem nastopu Heybalova znova izpričala svojo glasovno kulturo, globoko muzikalno doživljanje in izvajalsko spretnost. — Naslednji Bruchov koncert v g-molu za violino in orkester je odlično odigrala Stanič Jelka, gojenka prof. Slaša na Glasbeni akademiji. Staničeva od nastopa do nastopa vedno bolj izpričuje svojo prirojeno muzikalnost in stopnjo tehnično izveženosti. — Debussyjeva mala suita nosi vse značilne poteze tega tenkočutnega glasbenega slikarja, ki se z ljubeznijo ustavlja pri drobni posameznosti in nam s slikovito nazornostjo podaja svoje glasbene vtise. — Zaključna točka, predigra k Wagnerjevi operi »Meistersinger« je v veliki zasedbi, v kakršni se nam je orkester na tem koncertu predstavil, mogočno zvenela.

Dirigent Herzog je z vajeno kretnjo in z navidezno lahkonostjo obvladal ves aparat; v solističnih točkah se je s hvalevredno ozirnostjo podredil solistkam. V dosti obširni spored je znal vnesti mikavno pestrost. Občinstvo je njega in vse izvajalce nagradilo s toplim priznanjem. M. T.

Operna šola »Sloge«

Železničarsko glasbeno društvo »Sloga« ima na svoji glasbeni šoli tudi poseben oddelek za šolanje opernih pevcev; oddelek vodi ga. Pavla Lovše. Na zadnji produkciji je nastopilo pet gojenk ozir. gojenk operne šole; to so: Patik Maruska, Intihar Silva, Skubie Demeter (njegovega nastopa zaradi zadržanosti nismo mogli slišati), Gregorč

Mitja in Makoter Marjan. Patik in Intihar sta v III. razredu, Skubie v drugem, zadnja dva v prvem razredu. Nekako v isti vrsti bi jih lahko razporedili tudi po do sedaj doseženih uspehih, čeprav krajša ali daljša učna doba ni vedno merodajna za uspeh. Da vsi šolo resno jemljejo, dokazuje to, da so se od zadnjih nastopov dvignili za znatno stopnjo višje. Patik Maruska ima svetel sopran, ki se posebno v višinah lepo razvije, in dobi simpatično barvo; nižine bodo z vajo in z nastopi še pridobile na obsežnosti; glas nagiba v koloraturo. Intihar Silva kaže lepo tehnično šolanost in tudi glasovno obdarjenost; posvetili mu treba pozornost še nekaterim prirojenim ali prizrgojenim motnjam v glasu. Gregorč Mitja, očitno še začetnik, ima zavidljive pogoje za dobrega tenorista; to je zlasti izvrsten tenorski material prijetne barve in neko neprisiljenost v petju, v kretanju, sploh v vsem nastopu. Z Gregorčem se bomo, če ne bo hotel prezgodaj dozoreti, v bodočnosti gotovo še večkrat srečali. Makoter Marjan ima dobro uporaben basovski material, ki teži zlasti v nižino. Točnejša sodba o njem bo mogoča, ko se odvadi prekomernega nazaliranja, ki mu prehaša skoraj že v maniro. Pri vseh nastopajočih pa moramo polnovalno omeniti lepo mero muzikalnosti, čul za čisto intonacijo in povsem naraven, pri nekaterih že kar dovršen nastop na odru.

Spored so sestavljali razni spevi iz oper, zaključil ga je domači prizor »Veseli godeci. Kolikor je pa menda zdaj za gotovo dognano, ni napev Flajšmanov, ampak Riharjev, kar bo treba pri drugih nastopih popraviti. — Voditeljici šole, ge. Pavla Lovše, pa tudi vsem nastopajočim moramo izreči odkrito priznanje za njihov trud in za lepe uspehe. M. T.

Berite knjižico

POZOR — STRUP!

Cena ena lira.

Izplačila za beograjsko PH

Poštna hranilnica v Ljubljani izplačuje na podlagi odobritve šefa pokrajinske uprave v Ljubljani na svoji blagajni vsem vlagateljem hranilnih knjižic biv. Poštne hranilnice v Beogradu, ki imajo svoje stalno bivališče ozir. sedež v Ljubljanski pokrajini in so svoje vloge prijavili v l. 1941, tudi za mesec marec kvoto po 2500 din, oz. 950 lir.

Vlagatelji, ki niso v januarju in februarju t. l. dvignili odobrenih kvot, lahko dvignejo iste poleg gornje kvote, ki je odobrena za mesec marec; skupno torej prejmejo po 5500 din ozr. 2090 lir.

SPORT

Evropska nogometna prvenstva

Belgija: Belgijsko prvenstvo si bo bržkone zagotovil FC Antwerpen, ki je v nedeljo zmagal z rezultatom 3:1 nad Eendracht ter ima sedaj 40:8 točk; na drugem mestu sta Anderlecht in Beerschot s po 33:17; dalje Liersehe 32:18 točk. Posamezni rezultati: Forestoise—Lyra 2:2; Liersehe—Union 3:1; Gilloise 2:1; Beerschot—White Star 6:3; FC Mecheln—Olympie 3:3; Berschem Sport—SC Brügge 3:0; Standard Lüttich—Gantoise 4:4; Anderlecht—Tilleur FC 1:1.

Francija: V 15. kolu prvenstvenih tekem je pomemben visok poraz odlične enajstorice Lille, ki se sedaj s 33 toč-

Lenso. Slede: Nizza, Reims in Pariz I s 26 točkami. Posamezni rezultati: Rennes—Lyon 2:1; Montpellier—Clermont 3:3; Lens—Grenoble 7:3; Nancy—Nizza 3:1; Reims—Pariz (Ile de France) 0:0; Pariz (Capitale)—Lille 5:1; Toulouse—Bordeaux 3:0.

Madžarska: Veliki Varadin je ostal v vodstvu s 30 točkami. Sledi mu Gamma s 23 točkami; Ferencvaros, Ujpest, Klausenburg imajo po 21 točk; posamezni rezultati: Gamma—Vasas 2:1; Ujpest—Salgotarjan 1:1; Kispest—Szolnok 1:1; Elektromos—Szeged 4:0; Debreczin—Veliki Varadin 1:2; Dimavag—Ferencvaros 1:2; Novi Sad—Gsepel 1:0; Klausenburg—Beskert 3:0.

Španija: Valencia vodi s 35 točkami pred letalec iz Madrida, ki imajo le 29 točk; dalje sta Sevilla in FC Barcelona s po 25 točkami. Posamezni rezul-

Izraelove mreže nad svetom

23

»Tako družbo, odvrnjeno od prave politike in vere, vodi samo še pohlep po zlatu... Takrat nam bodo sledili nižji sloji, ne iz ljubezni do dobrega, niti zaradi lakomnosti, temveč samo iz sovraštva do privilegiranih razredov v boju zoper našega tekmeča za oblast, zoper razumnost nejudov« (IV.5).

»Mladina nejudov je duševno oslaba zaradi raznih preranih grdobij, v kar jih zapeljujejo naši agentje, guvernanke, trgovski pomočniki... naše ženske v zabaviščih... pa tudi dame iz družbe...« (I/24).

»Kakšno obliko uprave je mogoče dati narodu, pri katerih je vse podkupljivo, kjer se doseže bogastvo po večini le z goljufijami, kjer vlada razbrzdano, kjer se vzdržuje poštenost samo s strogimi kazenskimi odredbami, ne pa s prostovoljno sprejetimi načeli, kjer so kozmopolitska prepričanja zatrla čut do domovine in religije? Za take narode je treba ustvariti samo despotično upravo!« (VI).

Gornji izreki nam dovolj jasno pokažejo, zakaj hoče judovstvo zatreti

krščansko vero in s kakimi sredstvi. Narodom so prišepetali besede »svoboda«, to je »upor proti Bogu in proti zakonom narave«. Svoboda misli zahteva tudi svobodo prepričanja, svobodo vesti in svobodo dejanja.

Po teh naukih ne bi imel človek nobenega gospodarja več nad sabo, nobenih dolžnosti, nobenih obzirov, izvemši — zapora, če ga ravno ujamejo in kaznujejo. Tako svobodni človek si lasti potem svobodo in pravico, da je brezbržen do svojega bližnjega, ki je zašel v stisko, ki je brezposeln, da je brezbržen do socialnih vprašanj, katerih neresitev je privedla človeštvo do sedanje katastrofe, in je dosledno tudi brezbržen za 15 ali 20.000 poklanih Slovencev ali 200 požganih vasi. Tak človek si lasti svobodo, da se ne vmešava v dnevno politiko. Vest ga nikakor več ne vleče in mu ničesar ne očita, on je že zakrknjen, nič manj kot zločinec, ki je pobijal tisoče ljudi, ali kot oni zločinec, ki je pogljal na milijone delavcev na ceste ter uničil živeža za prehrano sto milijonov ljudi.

»Povsod se oznanja svoboda vesti.

cev edini narod, kjer se ni mogel Jud uveljaviti. Toda česar ni dosegel Jud, to so dosegli njegovi pomagači. Segli bomo nazaj v isto leto, kot so bili izdani sionski protokoli, v leto 1897, kaj piše naš dr. Aleš Ušeničnik v članku »Kam plovemo« (Katoliški obzorik 1897). V daljši razpravi pravi med drugim:

»Fizična sila nas Slovencev ne bo rešila, rešiti nas more le moralna sila... Čemu bodrili narod na možko dejanje (fizično borb), če bo itak bodočnost njegova le nujna faza v nujnem, večnem razvoju človeštva? Ponovimo torej še enkrat: Fizična sila nas ne bo rešila, rešiti nas more le moralna sila. Kam torej plovemo Slovenci?

Nam se zdi, da v propasti Naš narod izgublja moralno silo, in brez moralne sile so propadli veliki narodi in še propadajo, kako ne bi naš narod! O francoskem narodu piše sam Renan: »Stare vere ni več. Omikanci so iz prejšnjega idealizma rešili le nek surogat. Vsi žive še pod vplivom starih naukov. Podobni smo živali, ki ji je fiziološki izrazel možgane, a ki vendar še vrši nekatere življenjske funkcije, ker je bila nanjo navajena iz mladega. A to instinktivno gibanje bo vedno slabše in bo slednjič nehalo. Kaj potem? Tako se sprašuje Renan in ne ve odgovora, ali bolje, ve ga, a neče ga zapisati, ker je usoden za Francijo. Slovci namreč: Popolna propast, če se nesrečni narod pravočasno ne zavne, kam plove. —

Zapoznali poskusi

Nekateri začno šele takrat, kadar so drugi že odnehal; eni začno s krajem, drugi s koncem. Vprašanje komunizma in načelnega ter praktičnega zadržanja kristjanov do tega brezbožnega gibanja je bilo pri nas že toliko osvetljeno, da so celo tisti, ki so zastavili vse svoje sile za združitev ognja in vode, teme in svetlobe, odnehal, ter priznali svoj »nemogočec«. Pojmi glede komunizma in njegovih zunanjih oblik, bodisi da se te oblike imenujejo »OF«, bodisi »partizani«, bodisi »Narodno osvobodilna vojska«, so več ko dovolj jasni: kristjan mora kot vernik in državljani vsako obliko komunizma ne samo obsojati, temveč proti njej celo borbeno nastopiti, vsak po svojih zmožnostih, eden z besedo, drugi z dejanjem, eden s peresom, drugi z orožjem. Zato nam tembolj preseneča, če vzklije kot nekaka cvetka v pozni jeseni še enkrat poizkus, ki meri na to, da bi sprijaznil katoličane z misleno smerjo komunizma in da bi zavrl njih delo za učinkovit konec vsega vprašanja.

Če bi se taki poskusi javljali od strani nepoučenih ali načelno nepodkovanih, bi bilo razumljivo. Bilo bi razumljivo tudi, če bi si v tem smislu prizadeval kdo, ki je čustveno povezan z gibanjem komunizma, če ima na primer med člani njihovih oddelkov svojce: srce je včasih namreč močnejše od razuma in mu skuša narokovati svoje zahteve. Toda neopravičljivo je, če se po vsem, kar je bilo, najdejo ljudje, ki bi morali biti po svoji funkciji in po svojem poklicu načelni vodniki v tej svetli borbi za rešitev krščanskega ljudstva, in skušajo razkrajati strnjeno zavest, pridobljeno z nemajhnim trudom in z velikimi krvnimi žrtvami; toliko bolj, če bi šlo prav za človeka, o katerem ne moremo reči, da je glede svoje izobrazbe in svoje vloge iz povprečnega ljudstva, temveč za človeka, ki je morda celo »laureatus«.

Prizadevanje takega poizkusa se vrti spet okrog že tolikokrat ovrženega solizma, da je borba kristjanov proti »osvobodilni fronti« in njenemu »partizanstvu« načeloma zgrešena, saj v teh dveh organizacijah niso sami komunisti. Tu se n. pr. navaja v podkrepitve tega govornika dokaj zanimiv dokaz: v Zagrebu ali neke drugje na Hrvaškem se je baje zgodilo, da se jih je izmed 35 na smrt obsodjenih banditov pet spokorilo in da je ta petorica lepo krščansko končala svoje življenje. In zdaj sledi dokaz: »Glejte, to ni res, da bi bila »osvobodilna fronta« komunistična! Človeku kot kristjani mora biti hudo za vsakega, ki umrje nespravljeno z Bogom. Boleti bi ga moralo, da se ni vseh 35 komunistov nazadnje spokorilo in pred vstopom v posmrtno življenje naredilo spravo z Bogom. Toda solizem, ki se je to naredil s primerom spokoritve te petorice, je tako vulgaren, da ne zasluži kakršne koli pozornosti. Omeni naj se le, da bi v tem smislu oblast večino težkih kriminalcev morala izpustiti kot nedolžne, iz zelo preproste razloga namreč, ker se večina pred smrtjo spokori in spravi z Bogom. Iz tega vulgarnega solizma izvaja takšen zapozneli poskus svojo nadaljnjo teorijo, češ da kristjani povzročajo težke krivice, ker obsojajo tiste, ki so šli v hribe in gozdove med tako imenovane »partizane«. »Kakšno odgovornost si nakopavajo kristjani na svojo vest!« vzklika tak človek vse ogorčen in zaskrbljen. »In naši časopisi! Kakšno nepopravljivo krivico delajo s svojim pisanjem tolikim in tolikim ljudem, za katere nimajo dokazov, da so komunisti! Preden smemo koga obsoditi za komunista, mu vendar moramo to dokazati!« Vse pravilno: uodni greh je le v tem, kaj se smatra za dokaz in kaj ne. V smislu omenjenih trditvev bi morali prav za prav od vsakega komunista doseči priznanje, da je komunist, preden mu smemo kaj takega reči. Kakor da ne bi bilo vse delo komunizma zgrajeno na konspiraciji, na absolutnem zanižanju vsake udeležbe pri komunističnem gibanju, vsake sokrivde pri revoluciji! Ali ni najboljši dokaz delovanja samo? Če kdo dela zavestno za komunista, kaj mu moremo drugega reči, kot da je komunist? Ali bomo čakali na njegovo priznanje? Saj to je tudi v nasprotju z vsemi obstoječimi pravnimi normami in pravno prakso. Dokazi za krivdo so podani iz dejanj, iz soudeležbe, iz podpiranja, iz propagande, ne šele iz priznanja.

Toda navsezadnje, tako prepričanje imamo, ne gre pri teh zapoznelih poskusih za kako stvarnost ali iskreno

Komunizem ponižuje družino in zlasti ženo

Ljubljana, 15. marca.

V protikomunističnih predavanjih med delavstvom se obravnavajo najbolj pereča vprašanja iz razmerja komunizma do delavstva. Delavcem se komunizem osvetljuje od vseh strani. Kažejo se mu strašne posledice komunističnih nauk v praksi. Zadnje vprašanje, ki se je obravnavalo pri teh predavanjih je bilo vprašanje, kako gleda komunizem na ženo in družino in kako je uredil njen položaj v Sovjetski Rusiji.

Najlepša knjiga so
Mejaši
Na SVET se še vedno lahko naročite!

Tudi delavec je lahko deležen tihe sreče družinskega življenja. Tudi on je lahko neizmerno bogat v srečni družini, čeprav je reven na zunaj. Zares, košček raja predstavlja domek, čeprav reven in skromen domek, ki ga ogreva materina čuteča ljubezen in ki ga poživlja nedolžen smeh otrok.

Kakor središče družine pa je mati, ki sebe použiva, da drugim luč daje, ki družinske člane veže med seboj tudi še iz groba. Najsvetejši poklic vsake žene je, da postane mati, pomočnica, učiteljica, posrečevalka, priprošnjica, svetlovalka in vodnica svojim lastnim otrokom.

Družino zahtevajo naravni zakoni, ki niso od večeraj do danes, marveč so od začetka postavljeni človeku v srce in dušo. Družina je temelj človeške družbe. Kdor ruši družino, ruši domovino in pripravljajo p... narodu. Zgodovina dovolj zgovo... aže, da se je propad narodov začel zmeraj z razkrajanjem družin.

Komunizem je po svojem bistvu, v nauku in praksi nasproten družini. Marksistično-komunistični ideolog Engels je razvijal o družini in življenju

otrok takole misli: »Komunizem ne pozna doma, kajti vsaka zasebna lastnina je po komunističnem nauku tatvina... Otroci se ne prepuščajo materam, ampak se oddajajo v skupna oddajališča. Otrok ne sme poznati ne očeta ne matere, ampak le skupno rednico — družbo.«

Torej, namesto osrečujoče družine — družba. Namesto ljubeče matere — družba. Namesto nedolžnih, ljubkih otrok — družba. Namesto tihega, mirnega doma — družba.

Tako hoče komunizem opehariti — in je v Rusiji ter pri nas, kolikor mu je bilo to možno, že opeharil — ženo za njeno materinska čustva, otroke za materino skrb in ljubezen, vse pa za toplo družinsko srečo.

Komunizem ustvarja brezposelne ljudi, robote, številke. V Sovjetski Rusiji so se obnovili časi in razmere, ka-

Za Jožete in Jožice kupujte

Mejaše

Naročajte se na zbirko SVET!

kršne so vlačale v Egiptu za časa faraonov. Milijoni delavcev in delavk robotajo — v popolni enakosti — za izvrševanje ogromnih javnih del.

Vendar pa je tudi v Rusiji, kjer baje vlada brezrazredna družba, tudi razred tovarisev in tovarišic, ki imajo vsega v izobilju, ki vodijo vso družbo.

Take enakosti si noben pameten človek ne želi. Tudi ne naši delavci in delavke, ki so lahko že pri nas videli, kakšno razdejaje družinam nam je prinesel komunizem, kakšen umazan ideal ženske je postavil: morilke, vlačuge, izdajalke.

Nasproti tem ženskam se postavlja delavsko ženstvo v boj proti komunizmu. Ne s pištolo in bombo v rokah, ampak z gorečo dušo in z ljubečim srcem v prsih.

Kaj moramo vedeti o letalski zaščiti

Vse to sicer že vemo, mnogi tudi upoštevamo, vendar bo velik del ljubljancov pravilno ocenil pomen vseh tolikokrat že ponovljenih navodil šele tedaj, ko bo na lastni koži spoznal resničnost pregovora: Kdor ne uboga, ga tehta nadloga.

Vsaka hiša mora imeti zaklonišče, ki je zadosti veliko za vse stanovalce in za vse v poslopu. Vsa strokovna navodila za prireditve hišnih zaklonišč dobite na tehničnem oddelku ljubljanskega županstva.

Vsako zaklonišče mora biti zavarovano proti zračnemu pritisku, drobec bomb in izstrelkov. Biti mora dovolj trdna, da zdrži razvaline lastne stavbe. Vsako zaklonišče mora imeti zasilni izhod. V strnjem stavbnem sistemu naj se prebijejo zidovi med kletmi za prehode med sosednjimi hišami. Vsako zaklonišče mora imeti električno razsvetljavo. Na kletnih in priljubljenih oknih zaklonišča je treba odstraniti železne mreže ali pa jih tako okrepite, da jih je lahko odstraniti. Okna zaklonišča je treba zavarovati pred zračnim pritiskom. Prav tako vrata, če jih ima zaklonišče, v in če vodijo v razne druge kletne prostore.

V zaklonišču je treba pripraviti vse potrebščine za gašenje: gasilno metlo, požarni kavelj, pesek, vodo za gašenje, vedra za vodo in če mogoče ročno brizgalno. Potrebščine za izkop iz ruševin: lopate, krampe, lomilke, sekire, žage, motike. Pitno vodo v zadostni veliki posodi. To vodo moramo vsak dan premenjati! Rezervna luč kakor petrolejko ali sveče. Nakazilo za petrolej dobite pri mestnem županstvu. Ročne lekarne ne pozabite!

Posamezniki lahko pripravijo in opremiti zaklonišče za svoje lastne potrebe. Tako lahko postavijo stole in klopi, v

zaklenjeni skrinji ali kovčkah pa blazine, odeje, obleke itd. Skratka: vse, kar nujno v vsakdanjem življenju ne potrebujete, pa bi vam prišlo prav, če bi vas zadel nesreča in bi vam bilo imetje v stanovanju uničeno.

Po dobrem premisleku pripravite seznam vsega imetja, ki ga imate v stanovanju. Ob alarmu ga vzemite s seboj v zaklonišče z vso drugo najnujnejšo ž v naprej pripravljeno prtljago v kovčgih ali nahrbtnikih.

V zaklonišče mora ob alarmu vsakdo vzeti vedno s seboj: denar, osebne listine, krušne in oblačilne nakaznice ter dragocenosti; najboljšje je, če jih nese v posebni torbici, ki jo ima pod obleko in obeženo okrog vratu. Če koga od domačih ob alarmu ni doma, mora biti vedno po dogovoru urejeno, kdo bo vzel listine od odsotnih s seboj. Dalje mora vsakdo odnesti v zaklonišče jedilno posodo in pribor, nekaj hrane in pijače, osebna zdravila, rezervno obleko, obutev in perilo in še posebej toplo odejo.

Že pred alarmom je treba primerno urediti stanovanje, tako da že v naprej preprečujemo požar ali pa vsaj zmanjšamo škodo v primeru požara. Dvojna okna je treba sneti in jih dobro zložit v kakšnem kotu. Zračni pritisk drobi na velike daljave vse šipe. Tudi če so okna odprla, šipe le malokdaj ostanejo cele. Če so pa okna sneta in lepo zložena, pa zdrže neprimerno več. Prav tako odstranite iz stanovanj dolge zavese ob oknih in odmaknite od oken oblačilno pohištvo, ki se tako hitro vname že ob najmanjši iskrji. Isto velja za preproge, razna pokrivala, pernice in drugo.

Komunisti med seboj

Razkol med komunisti še ni ponehal, temveč, kakor se zdi, se še celo stopnjuje. Na Maverlenu nad Crnomljem je prišlo spet do krvavega obračunavanja med komunističnimi tolpmi. Dve skupini tolovajev sta se spopadli in se obstreljevali. Kakor poročajo ljudje, je bilo na obeh straneh veliko žrtve.

Podobno poročilo je prišlo tudi iz Sent Ruperta ter iz St. Vidu pri Stični. Tudi tukaj sta se krvavo spopadli dve skupini komunistov in se s streljanjem obdelavali. Kakor se je izvedelo, je v ozadju res spor v vrhovih, med Kidričem in Kardeljem, ki skušata drug drugega spodnesti.

Odločba

Na podlagi določil čl. 1. naredbe z dne 9. V. 1941, št. 17, Sl. l. 48/31 v zvezi z določili čl. 2. uredbe o cenah Sl. l. 68/15/40 odobravam na prošnji tvrdke — uradoma — sledeče najvišje cene za uvoženi trbovelski premog:

Cena franko Zalog za eno tono: kosovec L 320,48, kokovec L 297,30, orehovec L 249,70, grahovec L 225,30, zdrob L 189,82; cena franko skladišče trgovca zaokroženo: kosovec L 420,—, kokovec L 393,—, orehovec L 382,—, grahovec L 310,—, zdrob L 270,—. Pri oddaji premoga franko vagon postaja Ljubljana se gornje cene znižajo za 25 lir pri toni. Tehtarina in državna taksa pri dobavi državnim ustanovam se računata posebej. Gornje cene stopijo v veljavo z dnem 1. marca 1944.

Cene v smislu odredbe čl. 4 naredbe z dne 9. V. 1941 je treba objaviti v prodajnih prostorih.

Prezident divizijski general
Leon Rupnik l. r.

Iz Trsta

Poročili so se: Daumiller Bruno in Filipič Nerina, Bergomi Alojzij in Bevk Ana, Toriboldo Alfred in Pahor Sonja, Grandio Silvan in Costalunga Rina, Gianni Renato in Pavelič Jelka, Julij Giuliani in Franka Lamponi.

Zivljenje in smrt. 10. marca je bilo rojenih v Trstu 9 otrok, 13 ljudi je umrlo, poročili so se štirje pari.

Obsojen zaradi tatvine. V mesecu januarju je 22letni Salvatore Secoli pogosto zahajal v gostilno v ulici Udine, katero ima v najemu gospa Mihaela Tavčar. Ta je imela v ledenici shranjeno meso in druga živila, ki se lahko pokvarijo, poleg tega pa je tja spravljala tudi svoj denar. Secoli je to opazil in nekoč izbral odstopnost gospodinjice, odprl ledenico in pograbil torbico, v kateri je bilo 12.000 lir. Gostilničarka je to brž opazila in skočila za njim. S pomočjo nekaterih nemških vojakov se je posrečilo ujeti tatu, ki je bil na begu. Zdjaj je bil obsojen zaradi tatvine na štiri mesece zapora in 800 lir denarne kazni.

Tatvine. V nedeljo popoldne je Viljem Burigan, stanujoč v ulici Crispe 14, odšel na sprehod s svojo družino. Ko se je ob devetih zvečer vrnil, pa je bil bridko presenečen. Neznani tatovi so se skozi dvoristična vrata vtihovali v stanovanje in odnesli iz omare v spalnici pet moških oblek, eno žensko in eno otroško, dvajset ruh, štiri pare čevljev, pet moških in deset ženskih sraj in drugo perilo. Iz kuhinje so odnesli radioaparata, iz sedalnice sobe pa žensko kolo. Nihče od stanovalcev ni opazil, da bi med odsotnostjo Burigana stikali zločevci po njegovem stanovanju. Škoda, ki ni krita z zavarovanjem, znaša 25.000 lir. — V filoviji je žepar ukradel iz torbice gospe Marije Majcen denarnico, v kateri je bilo 345 lir. Gospa je tatvino opazila šele, ko je izstopila iz filovije pred vojaško bolnišnico.

V Trstu so umrli: Magdalena d'Orlando, Marcell Albert, Hermanedorfer Ivan, Spacaj Rafael, Pangoš Angel, Lavrenčič Ana, Bertin Marija, Soes Silvestra, Roje Salvin, Karo de Galateo, Skabar Armand, Mahor Ludovika, Katarina della Vittoria, Bertos Anamarija, Kumar Albert, Zaharija Ivan, Stok Alojzij, Stafeta Arhimed, Tagliaferri Alojzij, Skarabat Albert, Medica Anton, Spičič Leopold, Virgilij Mazzoli, Dana in Stanko Vuk, Henrik Saman, Jurij Troha, Franc Vovk, Marij Quinzatti.

Avtobusni promet Trst-Reka. V ponedeljek je bil spet vzpostavljen avtobusni promet med Trstom in Reko, in sicer z naslednjim voznim redom: odhod iz Trsta ob 13.30, prihod na Reko ob 16.30, odhod z Reke ob 7.00, prihod v Trst ob 9.35.

Izpred sodišča. Lansko leto 20. januarja je Stella de Massari šla po stopnicah hiše št. 12 v ulici Majolika, ko je opazila, da ji sledi neznana ženska. Ko se ji je hotela umakniti na stopnicah, je ta potegnila iz njene roke torbico in zbežala nizdol po stopnicah. Massarijeva si je dobro zapomnila zunanost žeparke in je odšla takoj na bližnjo policijsko postajo, kjer je prijavila tatvino. Nekaj dni pozneje pa se je žeparka, neka Valerija Gregorio sama javila na stražnici in prinesla s seboj torbico, v kateri je bilo 1000 lir, 14 živileških nakaznic, oblačilne nakaznice, zastavni listek in razne druge reči. Te dni se je zagovarjala pred sodiščem, kjer so upoštevali njeno prostovoljno priznanje tatvine in je bila obsojena na eno leto in 4 mesece zapora ter 1600 lir denarne kazni.

Berite »SVET«

† Miroslav Premrou

V nedeljo, 5. marca, je umrl v Gorici Miroslav Premrou, bivši notar v Kobariidu, v starosti 72 let. Njegova mati je bila sestra pesnika Miroslava Vilharja. Pokojnik je bil pred prvo svetovno vojno notar v Kobariidu. Med vojno pa je živel v Rimu, kjer je marljivo preiskaval rimske arhive, zlasti vatikanskega, in študiral listine, ki se tičejo slovenske in južnoslovenske zgodovine. Po vojni je objavil celo vrsto samostojnih del in razprav v raznih strokovnih zgodovinskih časopisih. Zlasti je bila lepo opremljena njegova prva večja knjiga »Monumenta slovenica« s številnimi faksimili raznih listin. Pisal je večinoma v italijanščini, in sicer v »Archeografo triestino«, v »Studi goriziani«, v »Archivum franciscanum historicum« (Florenca) itd. Po vatikanskem arhivu je točno ugotovil serijo tržaških škofov, vrsto rimsko-katoliških škofov v Beogradu, vrsto apostolskih vikarjev v Bosni in Hercegovini; objavil je zanimiv opis Goriške grofije iz l. 1648. Ta opis je sestavil Jakob Arollo, vikar v Kormini, za princa Borghese, nekada papeža Pavla V. Takrat je šlo za to, da se za princa Borghese kupi goriška grofija. Premrou je po vatikanskih tajnih arhivih opisal apostolske vizitacije raznih papeških nuncijev v Gorici in v drugih delih oglejskega patriarhata. Dotaknil se je tudi mnogih drugih problemov iz zgodovine našega ozemlja. Bil je marljiv zbiralec arhiva brez velike oblikovalne ambicije. V svojih mladih letih se je zelo udeleževal narodnega dela in življenja. Naj počiva v miru v domači zemlji!

»L'Osservatore Romano« o inž. Tepežu

»L'Osservatore Romano« od 20. februarja je prinesel o tragični smrti inž. Tepeža naslednji članek:

»Vest o tragični smrti inž. Antona Tepeža, podpredsednika mednarodne zveze mladih katoliških intelektualcev »Pax Romana«, je povzročila veliko prepoved. Inž. Tepeža so ubili trije teroristi s petimi strelji iz revolverja dne 30. decembra 1943 v njegovem stanovanju v Dobu pri Ljubljani.

Inž. A. Tepež je bil goreč zagovornik vedno tesnejšega mednarodnega sodelovanja med mladimi katoliškimi intelektualci v okvirju »Pax Romana«. Kot predsednik Slovenske katoliške dijaške zveze je l. 1938. organiziral študijske dneve in mednarodni kongres »Pax Romana« v Rogaschi Slatini in na Bledu. Na sporedu je bilo proučevanje papežev okrožnice »Divini Redemptoris«. Po tem kongresu, ki je bil zadnji v Evropi, so inž. Tepeža, ki je imel takrat 30 let, zaradi njegovih zaslug na polju mednarodnega sodelovanja med katoliškimi intelektualci izbrali za podpredsednika »Pax Romana«; to mesto je s predsedstvom Slovenske katoliške dijaške zveze vred imel do smrti.

Inž. Tepež je bil eden najzvestejših učencev in sodelavcev prof. L. Ehrlicha, duhovnega voditelja dijaških društev in mladih slovenskih katoliških razumnikov; tudi tega so teroristi zadeli in umorili zaradi vere in zaradi zvestobe papeškemu naukom 26. maja 1942 v Ljubljani, ko je po maši šel iz dijaškega doma. Pokojnik inž. Tepež se je poleg svojega glavnega dela na polju organiziranja mladih katoliških intelektualcev mnogo trudil tudi, da bi med delavci razširil poznanje preročilnih načel velikih papeških socialnih okrožnic.

Z inž. Tepežem sta katoliško gibanje na Slovenskem in »Pax Romana« izgubila enega najboljših in najbolj vnetih voditeljev.

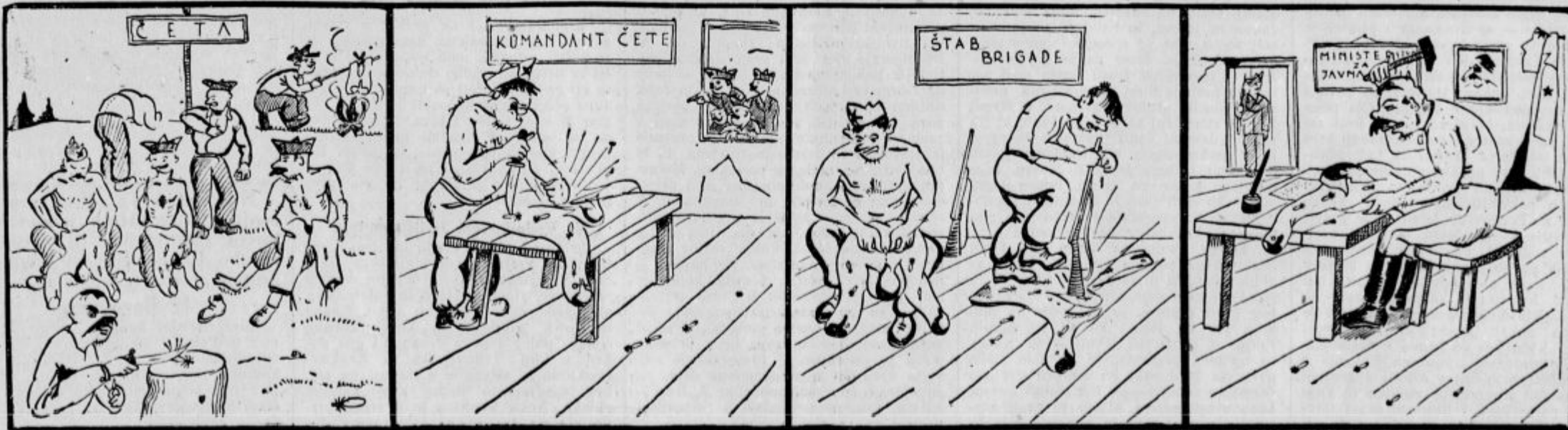
Iz Gorice

Električni tok od nedelje dalje ni več odzvet v prvih popoldanskih urah. To velja samo za mesto Gorico. Oblastva pa opozarjajo, da se dveurna ukinitve toka lahko vpelje, čim se pokaže potreba.

Deželni upravni odbor je na svoji seji 9. marca potrdil proračun za l. 1944, občinam v Solkanu, na Grahovem, v Idriji in v Gorici.

Umrli je v Gorici baron Hubert Baum v. Appelschöfen v starosti 72 let. Doma je bil iz Dunajkega Novega mesta ter je po dovršenih naukih stopil v državno upravno službo. L. 1915. je postal okrajni glavar za Gorico. V težkem vojnem času je pokazal precejšnjo upravno sposobnost. Skrbel je nepristransko za vse prebivalstvo, ki je spadalo v njegov uradni delokrog, in v priznanje njegovih tozadnjih zaslug ga je več slovenskih občin imenovalo za častnega občana. Naučil se je tudi precej dobro slovenski. Od konca prve svetovne vojne dalje je živel v pokroju v Gorici. Vsakdo, kdor ga je poznal, ga bo ohranil v dobrem spominu.

»Narodno osvobodilna vojska« na osvobodilnem delu proti notranjemu sovražniku št. 1, proti »tovarišici uši«



Boj proti našim znamkam

Kakor smo večer pisali o boju za naše znamke, tako moramo danes poročati tudi o hudi borbi proti znamkam ljubljanske pokrajine. Izkušeni ljubljanski filatelisti, ki se vračajo iz Italije, namreč pripovedujejo, kako so badoglijski filatelisti organizirali bojko naših znamk s prozornimi trgovskimi nameni, da bi jim zbili ceno čim nižje.

V Milanu vsak četrtek postuje filatelistična borza. Če je kak obiskovalec povedal, da je ljubljane, so ga kratkoma odsvolili, češ, da ne marajo niti hrvatskih niti naših znamk. Kdor se pa ni izdajal za ljubljane, ter je govoril o ljubljanski ali nemški, so ga savojški filatelisti sprejeli prav prijazno in napravili z njim kupčijo. Tako je bil znan ljubljanski filatelista priča, kako je milanski trgovec svojemu tovarišu prodal serijo naših znamk za 8200 L. Ta cena med dvema milanskima trgovcema je pač najprejeličiji dokaz, koliko je kompletna serija naših znamk vredna. Pomisliti namreč moramo, da bo hotel tudi kupec še zaslužiti, zato bi pa mi lahko tamošnjim trgovcem prodajali znamke vsaj po 6000 L. Samo ob sebi je umevno, da bi zato cena tudi pri nas naglo poskočila na 4500 L do 5000 L.

Bojko nikakor ne bo uspel in bo izgini, ko se bodo pri nas ustale cene. Splošno so namreč naši filatelisti v Italiji ugotovili tendenco, da tamošnji trgovci naše znamke samo kupujejo, toda nobene serije ne marajo prodati, ker so pač prepričani, da bodo pri njih zaslužili prav sijajno.

Cepprav potovanje v Italijo sedaj nikakor ni prijetno, poleg tega je pa v Milanu silna draginja ter za ljubljane na mnogo pomeni, če mora plačati liter vina po 40 L, vendar v Italiji povsod srečaš ljubljane in še več ljubljane. Skoraj nihče se tja ne vozi brez znamk, čeprav o njih nima niti pojma. Menda so celo ljubljanski tramvajarji v Milanu prodajali znamke. Zenske si ogledujejo lepa italijanska mesta in obžujejo posebno Milan, nakupijo nekaj nogavic in seveda prodajajo tudi znamke. S takimi prodajalkami in prodajalci pa prebrisani trgovci prav lahko opravijo ter dobe od njih dragocene znamke na pol zastoni.

Spet opozarjamo lastnike naših znamk, naj jih nihče ne prodaja, kdor znamk prodajati ne zna. Prav nobenega ne pomilujemo, če danes obžaluje, ker je oddal znamke po preizkušeni ceni, ker je pač sam kriv. Ne samo, da se nam osleparjeni ne smili, pač mu pa od srca privoščimo zaslužen kazen, ker je po neumnosti oškodoval našo pokrajino s tem, da je znižal narodno premoženje ter podpiri sovražne nam badoglijske prav lepih darilom. Bojazljivih in lahkomiselnih lastnikov znamk ne bomo več opominjali, naj znamke drže, pač pa se bomo ravnali po zgledu badoglijskih trgovcev ter naše znamke samo kupovali, nič pa prodajali.

Ste naročnik Slov. knjižnice?

Smrtonosni streli v Zeleni jami pred sodiščem

Na Marijin praznik 8. decembra lani pozno zvečer so v Zeleni jami odjeknili v Potrčevih hiši revolverski streli, ki so zahtevali dve žrtvi. Strele je oddal samski, 39 letni delavec Kalman Časar, doma iz Zavolja pri Murški Soboti najprej na svojo znanco Francisko Rohovo, ki mu je dajala stanovanje in hrano, ko sta živela v skupnem gospodinjstvu, ter na gospodarjevo ženo Ano Potrčevo. Prvo je strel zadel na temenu v glavo tako, da ji je prebil lobanjo. Drugo žensko, ki je prišla po naključju nasproti iz hiše bežečemu delavcu, pa je zadel strel v trebuh ter močno poškodoval plemenite organe, jetra, želodec, vranico in črevo. Obe ranjenici sta dobili smrtonosne poškodbe. Velika skrbnost zdravnikov ju je ohranila pri življenju.

Po streljih je Kalman Časar pobegnil. Skril se je nekaj dni v okolici.

Novi grobovi

† Alojzija Zagar. V Ljubljani je v Bogu zaspala gospa Alojzija Zagar, blago mater bodo pokopali v četrtek, 16. marca, ob pol štirih popoldne iz kapele sv. Jakoba na Zalah. Naj rajnica počiva v miru, njenim dragim naše iskreno sožalje.

Osebnostne novice

Poroka. Danes sta se poročila v Križankah g. Zadnikar Marijan, uradnik, in gđc. Bešter Velenca. — Mlademu paru želimo mnogo srečel!

Zgodovinski paberki

16. suša

37. leta po Kr. je umrl rimski cesar Tiberij. Brez posebnih težav je sledil Avgustu; imel je velike vladarske zmožnosti, bil spreten poveljnik ter odkritosrčen prijatelj provinc. Njegov nečak Germanik je po njegovem nalogu znova vdrl v svobodno Germanijo, premagal ponovno heruščanskega kneza Arminija, zmagovalca nad rimskimi legijami v Teutoburškem lesu in ujel celo njegovo ženo Tusseldo. Toda preden je bila Germanija končno osvojena, ga je cesar odpoklical; ko je rimska nevarnost minila, so se Germani sprli, izbruhnila je vojna med Arminijem in Marbodom. Premagani Marbod je moral iskati zavetja v Italiji, slavnega junaka Arminija pa so lastni rojaki umorili, češ da hrepeni po kraljevski oblasti. Tudi v Aziji in Afriki je Tiberij združeval z močno roko red in mir. Zadnja leta je preživel Tiberij izven razuzdane prestolnice, vecinoma na samotnem otoku Capriju. Za vlade Tiberija so križali v Jeruzalemu Kristusa, ki se je rodil pod cesarjem Avgustom. Za našo

ožjo domovino je pomemben Tiberij kot vojskovodja, ponovno se je namreč nahajal na našem ozemlju. Ko je hotel leta 6. po Kr. udariti čez Donavo nad germansko državo, ki jo je ustanovil Marbod na današnjem Češkem in Moravskem, so se zaradi izkoriščanja in ponovnih rekrutacij uprli Iliri, vodila sta jih dva Batona. Dobro oboroženi uporniki so napadali rimske utrdbe, oblast jim ni bila kos, njih število je končno naraslo na ca 200.000 mož. V nevarnosti je bila sama Italija. Rim je moral zbrati večino svojih legij, okoli 150.000 mož močna rimska armada je po triletnih težkih borbah zlomila upor svobodoljubnih Ilirrov. Te borbe je vodil sistematično Tiberij, od vseh strani so prodirale rimske legije in čistile kraj za krajem, dokler se ni podala zadnja postojanka. V času Tiberijeve vlade se znova omenjajo naši kraji, uprle so se panonske legije, središče upora je bilo v Nauportusu, današnji Vrhniki.

1849. leta se je rodil v Kanalu ob Soči glasbenik in skladatelj Kocijančič Josip. Ljudsko šolo je obiskoval v roj. kraju, gimnazijo v Gorici. Ze kot tretješolec je začel tovariše poučevati petje. Na veliki »besedi« v Gorici je s svojimi 40 pevci dosegel popoln uspeh. Po maturi je odšel na Dunaj študirati pravo. Vendar mu učenje ni šlo od rok, veselila ga je le glasba. Z Dunaja se je preselil v Gradec, kjer je položil pravno-zgodovinski izpit, nakar je odšel k vojakom, kjer se je prehladil in si nakopal jetiko. Bolan je doma še vedno prepeval, zbiral narodne pesmi ter skladal. Kocijančičeva posebna zasluga je, da je s slovensko pesmijo zlasti na Goriskem zbudil in utemeljil narodno zavest. V glasbi je bil nardjen samouk, v izvirnih skladbah je

Za današnji dan

Koledar

Četrtek, 16. suša: Hilarij in Tacijan, mučenca; Heribert, škof; Agapit, škof. Petek, 17. suša: Patrik, škof; Jedert, devica; Jan, Sarkander, mučenec. Lunina sprememba 17. suša: zadnji kraje ob 21.5. Herschel napoveduje ob jurgu dož.

Dramsko gledališče

»Razbitt vrč«. Prem. Red Prvi. Ob 18.

Operno gledališče

»La Boheme«. Red Četrtek. Ob 18.

Kino Matica

»Johane«. Predstave ob 15, 17 in 19.

Kino Union

»Pravica mladinc«. Predstave ob 16, 19.15.

Kino Sloga

»Usoda«. Predstave ob 15, 17 in 19.

Lekarniška služba

Nočno dežurno službo imajo lekarnarji: dr. Piccoli, Bleiweisova cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62; in mr. Gurtus, Mosto, Zaloška cesta 47.

Oddajniška skupina »Jadranske primorje«

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 16. marec:

7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji pozdrav: vmes 7.30 Poročila v slovenščini — 9 Poročila v nemščini — 9.10 Koračnica, napovedi sporeda v nemščini in slovenščini, nato koračnica — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Veseli zvoki za premor — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Vsakemu nekaj — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Dobra volja v duhu in molu — 18.45 Narodno predavanje: dr. Sergij Vilfan: Rošavi in stare kmečke pisemke — 19 Koncert pianistke Silve Hrašovec — 19.30 Poročila v slovenščini, napovedi sporeda — 19.45 Glasbena medija — 20 Poročila v nemščini — 20.15 Vsakemu svoje radio zapoje — 21.15 Slovensko glasbo izvajajo radijski orkester pod vodstvom dirigenta D. M. Sijanca — 22 Poročila v nemščini — 22.10 Dobra volja, sodeluje pesniški orkester pod vodstvom Dušana Prevorka.

Kupujte lepo delo francoskega pisatelja Hectorja Malota

„Brez doma“

To delo slovi po vsem svetu in je prevedeno v številne jezike. Pri nekaterih narodih s, pr. pri Italijanih, je postalo delo kar njihovo narodno branje. — Pisatelj nam v tem delu pretresljivo slika telesne in duševne stiske ubogega najdenca, ki za življenje vrže iz varstva revne podeželske bajtarice, ki mu je bila krušna mati, v družbo popotnega pevec, katerega družina je štela le tri dreširane pse. — Prodan v to družbo se s tem začne za malga dekca pustolovščin polno življenje širom vse Francije. Skupaj s svojim novim vodnikom uživa dobroto in slobo ljudi. Spozna se z nešteti stvarmi, o katerih prej ni sanjal — postane rudar — vrtnar — samostojni pevec — premaguje vse tegobe življenja, ker je pošten, plemenit in pogumen — nazadnje pa se razkrije skrivnost njegovega življenja — najde svoj dom in svoje drage.

Naj ne bi manjkalo te knjige v nobeni slovenski družinski knjižnici! Dobite jo po vseh knjižarnah in trafikah!

Še vedno se lahko naročite na „Slovenčevo knjižnico“!

nekoliko sentimentalen, v deklaraciji nepriljen, v obliki ne popolnoma brezhiben, v melodiji in harmonizaciji preprost.

1853. leta se je rodil v Zupazhi na Gorenjskem znani slovenski zgodovinar Josip Apih. Umrl 19. jan. 1911. v Celovcu.

1935. leta je Nemčija pretrgala spono versajškega diktata in uvedla splošno vojaško dolžnost, s čimer je dotlej neoborožena Nemčija postala prva vojaška sila v Evropi.

1939. leta je izšel zakon o češko-moravskem protektoratu.

val vanjo; slabše pa je v dramatičnih prizorih, ki jih je malo ter je zato vsa knjiga preveč v eni liniji tekoča ter monotona, zlasti še, ko so glavni dogodki večinoma podani kot — pripovedovanje, ne pa kot dramatično dogajanje. Tako se je Lajpuh v tej svoji prvi knjigi lovskih slikc pokazal kot velik ljubiteljski narave, kot slikovit prirodoslovni pisatelj, manj pa kot krepak literarni oblikovalec. Ta slabost se dobro čuti tudi iz zadnje zgodbe o kosu iz blejskega kota, ki prihitel prezmogati čez vso Gorenjsko v ljubljanski ti volski »Tičistan« (beseda dr. A. Debeljaka), kjer dobi svojo družico, doživi pa tudi njeno tragedijo, ter se vrne na Gorenjsko drugo poletje. Je to lepo, solidno opisana življenjska pot kosjega para in družine, zanimivo povezana z realnostjo slovenske zemlje, toda premalo samosvojko in umetniško podana, da bi bila svojsko popularna umetnina. Hočem povedati to: Lajpuh nima še med prirodoslovnim pisateljem in umetnikom. V »širnih svatih« je ostal še predvsem prirodoslovni pisatelj, ki pa ima večje umetniške zmožnosti, kakor večina amaterskih lovskih pisateljev. Še najbolj je podoben dr. Herfortu. S svojo knjigo je nam pritaril lepoto in življenje slovenskih gora ter nam odprl pogled v živalski svet, ne samo lovecem, temveč vsem ljubiteljem narave. Lepa prirodopisna razpoloženja, ki predstavljajo največjo vrednost tega domačega dela, pa povečavajo še razgibane slike J. Beránka, ki lepo sopadajo s pripovedovanjem teh živalskih zgodb.

Uradniki

ei lepe knjige ne morejo zlahka privoščiti. Pomanjkanje papirja, platna in tiskarskega gradiva je ceno knjigam povišalo. Res lepa in hkrati cenena knjiga je dandanes čudo. Knjižna tombola Zimske pomoči pa vam bo za nekaj drobšč razdala goro lepih, na novo natisnjenih ali pa prirejenih knjig. Raznašalec tombolekih tablic v teh dneh raznašajo tablice po uradih. Naj ne bo nikogar, ki ne bi hotel obogatiti svojih knjižnih polc z novimi in dragocenimi knjigami.

Vevške papirnice za Zimsko pomoč

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvoce so kot prve v novi akciji podarile 300.000 lir za Zimsko pomoč. Denar bo nakazan Pokrajinskemu podpornemu odboru, in sicer odboru za begunce in povratnike na Ledin.

Iz slovenske zakladnice

Naša radijska postaja bo uvedla novo programsko točko z naslovom »Iz slovenske zakladnice«. V rubriki, ki nam bo, kot pove že oznaka, omogočala dojemane lepote del slovenske besede in glasbe, bodo sodelovale naše najboljše moči. — Prva oddaja, ki je na sporedu v nedeljo, 19. t. m., od 10.15 do 11.00 ure, bo vsebovala v glavnem slovenske balade junaškega in čustvenega značaja, naslednje pa se bodo predvidoma vršile vsakih štirinajet dni.

Za Zimsko pomoč

Iz pisarne odbora za »Zimsko pomoč« smo prejeli:

G. Švigelj Franc iz Borovnice poklanja namesto venca na grob pokojne gospe Švigelj Franciške 200 lir za Zimsko pomoč.

Dramsko gledališče

Četrtek, 16. marca, ob 18: »Razbitt vrč«. Premiera. Red Prvi.

Petek, 17. marca, ob 18: »Matur«. Izven. Ceno od 24 lir navzdol.

Klasična klasična veseloigra »Razbitt vrč« v prevodu dramaturga g. J. Modra. Osebe: Valter, vodni svetnik — VI. Skrbnik, Adam, vaški sodnik — Cesar, pisar — Peček, Marta — P. Juvanovca, Eva, njena hči — V. Juvanovca, Vid, kmet — Korošec, Ruprecht, njegov sin — Nakerst, Brigita — Kraljeva, služabnik — Verdonik, Liza, dekla — Pugljeva, Meta, dekla — Verdonikova, budi — Pfeifer, Režiser prof. Šest, scenograf A. Gerlovičeva, kostumi J. Vilfanova. Ladišlav Fodor »Matur«, Osebe: dr. Stefan Dvornik, ravnatelj — Drenovec, dr. Dominik Čebula — Debevec, dr. Branko Vidovič — Gorinšek, dr. Strk — Nakerst, dr. Siska — Verdonik, dr. Vrtič — Gregorin, prof. dr. Mozoljeva — Nabloka, prof. dr. Ana Mato — Ukmar-Boltarjeva, Ema Zorova — Gabrijelčičeva, Katja Slaparjeva — Levčarjeva, Dora Voglarjeva — Pugljeva, Malijeva — Intiharjeva, Kolarjeva — Golieva, Anton, sluga — Plut, Režiser C. Debevec.

Operno gledališče

Četrtek, 16. marca, ob 18: »La Boheme«. Red Četrtek.

Petek, 17. marca: Zaprt.

Abonentom reda Četrtek. Ker abonma Četrtek zaradi ponovnih obolenosti opernih članov še dalj časa ni imel operne predstave, in trenutno zaradi indispozicije nekaterih članov ni mogel v četrtek uprizoriti druge predstave kot »La Boheme«, bo dobil red Četrtek danes to predstavo kot izredno izven svojega turnusa. Zasedba: Rudolf — Lipušček, Marcel — Janko, Schumann — Dolničar, Collin — Betetto k. g. Mimi — Heybalova, Musetta — Mielnikova, Benoit in Alcindor — Zupan, Pargimol — Gasperšič. Dirigent dr. Švara, režiser C. Debevec, scenograf inž. Frau.

Vsakdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Močan mrzli val

Tak mraz sredi marca kot v sredo 15. marca je vladal marca v najhujši zimi leta 1929. V sredo zjutraj je huda slana pobelila polja in travnike. Na mnogih oknih po stanovanjih so se zjutraj napravile lepe ledene rože. Stojče vode so zamrzle. V prvi polovici letošnjega marca je toploter zaznamoval le trikrat jutranjo minimalno temperaturo nad ničlo, drugače je bila vedno nekaj stopinj pod ničlo in v sredo je bila dosežena najnižja temperatura — 5.5° C. v Trnovem pa je vremenska opazovalnica ob Cesti na Loko zaznamovala celo — 7.5° C. Dnevna najvišja temperatura je bila v prvi polovici marca navadno nad ničlo, najvišja pa je bila zaznamovana 1. marca, ko se je živo srebro v toplotmeru dvignilo celo na +11.4° C. V torko smo imeli podnevi +8.6° C. V sredo je bil drugače lep dan, skoraj brez jutranje megle.

Prva pomladanska dela

Kratek sprehod na periferijo mesta, a tudi v mestu samem nam pokaže, da so začeli vrtnarji, mali obdelovalci zemlje in drugi že pridno delati na njivah in po gradah. Začeli so zemljo, ki je čez zimo počivala, prekopavati in gnojiti. Za gnoj je letos velika težava. Mnogi se bodo zadovoljili z raznimi gnojili. Okoličanski kmetje vozijo gnoj na njive. Lepi dnevi, ki so nastali po dnevu 40 mučenikov, so zelo prikladni za vsa prva poljska dela.

Na Vodnikovem živilskem trgu

Ze tretji teden vlada idilično tihožtje na Vodnikovem živilskem trgu. Smo v pričakovanju večjega dovoza zelenjave, zlasti cvetače in solate. Trg pa kaže vedno enolično sliko. Nekaj branjevk prodaja na kupih zbrano čebulo poleg lepega česna, ki gre dobro v kup. Trnovčanke in Krakovčanke so se odvadile prihajati na trg, ker sprejemajo doma svoje stalne obiske. Neka kmetica je v sredo pripeljala na trg nekaj kilogramov do-

Dnevne novice

Begunci. Ponovno vas opozarjamo na tridnevno v čast sv. Jožefa, ki bo ta teden od četrta do sobote za begunce ob 18.30 v cerkvi sv. Jožefa. Spored: govor in litanije ter obenem spovedovanje. Prejmitje za praznik sv. Jožefa vsi sv. zakramente. Prihodnje nedeljo imate ob 7.30 za govorom in skupnim sv. Jožefa celodnevno čedenje sv. R. T. se begunci vabite, da se udeležite molitvene ure od 11—12.

Duhovna obnova za trnovske može in fante. V četrtek, petek in soboto b. 7. sveder bo sv. rožni venec, nato govor g. priorja p. Valerijana Učaka in litanije. Vsak večer bo tudi prilika za spoved. V nedeljo pa bo ob 7.30 posebna masa za može in fante s skupnim svetim obhajilom. Vsi najpriprave neje vabljeni!

Obritniki in rokodelci, mojstri in pomočniki! V nedeljo, 19. t. m., je praznik vašega zavetnika sv. Jožefa. Zberite se vsi, kakor vsako leto, ob 7 v Križankah, kjer bo za vas sv. masa in skupno sv. obhajilo.

Regulam za pokojnega Ljodeta Romiha bo v četrtek, 16. t. m., v frančiškanski cerkvi ob 7 pri glavnem oltarju.

Vincentijeva konferenca pri Sv. Petru se najlepše zahvaljuje rodbini Vesel za poklonjenih 250 lir v počastitev spomina blagopokojne gospe Marije Ojstriš. Enako zahvalno izreka nameščencem trdnice Sarabon, ki so ji v isti nameni poklonili 300 lir. — Bog povrnil!

Obvestila »Prevoda« na 5. str.

Namesto evetja na grob gospe Marije Ojstriš je darovala družina dr. Logarja, zobozdravnika, Peruškova 10, 150 lir Škofijski dobrotelni pisarni.

Spominjska proslava 25 letnice smrti Ivana Cankarja. Prihodnji teden bo uprizorila Drama njegovo najbolj poetično odsko delo, pesnitev hrepenenja »Lepo Vido«. V njej odkriva pisatelj svet domišljije, sanjski svet hrepenenja. Igro bo zrealiziral Ciril Debevec.

Ali ste že prišli po zadnjo Svetovo knjigo: MEJAŠI? — Knjiga je nekaj izrednega, že kar se tiče zunanje opreme. Mejaši so imenitno godovno darilo za Jožete in Jožice! Mejaši so trajno in lepo godovno darilo! MEJAŠI!

Mladinska predstava v frančiškanski dvorani. V nedeljo, 19. t. m., ob 16 uprizorjena Wüchnerjeva igra »Pastir Peter in kralj Malibane. Hudobna čarovnica pa kralja palčkov in njegov pomočnik bodo gotovo razveselili otroke; da pa tudi odraslim ne bo dolgčas, za to bosta skrbela dekla Nanča in dolgač Gasper. Vstopnice se dobe od danes dalje od 10—12.30 in od 17—18.30 pri dnevnih blaginji v frančiškanski pisarni.

INSTRUKCIJE ZA SOLOHNOVI TRG 5. Primorski Edina za ljudske šole in edina od oblasti odobrena je »Bobi« Slovenska slovnica s pravopisom, ki je izšla v knjižarni Kleinmayr & Bamberg, Miklošičeva 16.

NOVOST — zbirka »Naša knjiga« L'Ermité

VELIKA PRIJATELJICA Roman nagrajen od Francoske Akademije Elegantna oprema. — Verano L. 85. — Ljudska knjižarna »NASA KNJIGA« v Ljubljani.

Poizvedovanja

Prosim dotičnega, ki je večerj popoldne našel v Langusovih ulici ženski telovnik, da ga odda v Marmontovi 27.

mače čebule. Takoj jo je prodala, ker je bila res lepa in zdrava. Od Trnovčank stalno prihaja na trg in prodaja le stara Brečeljnikova mamica iz Velike čolnarske ulice. Naprodaj je bila nekaj šopov petršilja, za katerega pa so se zanimale redke gospodinjice. Neka ženska je prodajala znameniti topinambur ali po naše »papeževo repico«. Zahtevala je za njo 8 lir kg.

Kakšno je bilo lani vreme

Objavljeno je že bilo, da je lani padlo 1247 mm dežja, kar je bilo v primeri z ostalimi leti primerno malo dežja, saj je za Ljubljano in okolico preračunana srednja letna množina padavin na 1450 mm. Bilo je vsega 146 deževnih in 19 snežnih dni. Toča lani ni v Ljubljani napravila večje škode. Petkrat je padala, oklestila je le nekoliko razno zelenjavo in trte. Bilo je dalje 112 megle dni in 88 dni z nevihto srednje- ga značaja.

Še o nesreči z granato

V nedeljski številki »Slovenec« smo pod naslovom »Nesreča z granatami« objavili poročilo, ki ni točno in ki povzroča ves dogodek v popolnoma napačno luč. Omenjeni fantek ni zagrešil prav nobenega zločina, pobaštinstva, ker sploh ni vedel, da bi mogel biti ta predmet nevaren. Toliko v vednost, da bodo ljudje primerneje obsojali prave zločine in tiste ljudi, ki namenoma ubijajo in jemljejo otrokom njihove očete.

Naša dežela! Predvsem za tvojo obnovo potrebujemo starih kovin. Zato ne sme iti ničesar v izgubo. Prispevajte vse kovinske kose in predmete, ki jih ne rabite.

Iz Borovnice

Bivši izredni komisar občine Borovnica g. Petrič Ivan je daroval občinski muzeju ubožnemu skladu Lir 7.200. Za velikodušen dar se uprava občine Borovnica tem potom zahvaljuje v imenu občinskih ubožcev, katerim je predmetno darilo namenjeno.

KULTURNI OBZORNIK

Dve zbirki lovskih črtic

2. Stanko Lajpuh: Črni svatje

V Slovenčevi knjižnici je izšla knjiga iz živalskega in lovskega sveta »Črni svatje«, ki jo je napisal prirodoslovec prof. Stanko Lajpuh. Tako je tudi Lajpuh stopil v vrste slovenskih lovskih, oziroma še bolj — naravoslovnih pisateljev, ki imajo že svojo lepo tradicijo od Erjavca in Tavčarja (V Zali) preko Pengova do sodobnih lovskih pisateljev kakor so Bev, Lokar, Herfort in seveda najboljša med njimi Finžgar (Na petlini) in Jalen, ki je na osnovi lova zasnovo svoje največje povesti »Trop brez zvonca«, »Očvarja Marka« in tudi »Bobrec«. Lajpuh hodi nekako vmesno pot med pisateljem lovskih zgodb, in pisateljev živalskih personificiranih storij. Ni ne Erjavca ne Pengov ne Jalen: to se pravi: ne opisuje v leposlovni obliki naravoslovske vednosti, ne personificira samo živalskih podob z namenom, da bi podučeval, in ne piše povesti s slovesnimi osebam, katerim bi samo za ozadje in zvezo služilo življenje narave, temveč je vsakega nekaj. Lovec in leposlovec! »Črni svatje« so gamsi v naših planinah. Opisovanje njihovega življenja v personificirani obliki v družbi z drugimi planinskimi živalmi, je vsebina te knjige, ki pa je dana v literarni okvir »lovske« zapiskove, kar se mi pa ne zdi

dovolj organsko v zvezi z značajem celotne knjige, ki se le včasih naslanja na lovecve spomine. Tako je človeški okvir zelo rahlo zaznavan, samo parkrat nas popelje pisatelj na lov v planine, kjer lovec spremlja mestnega bogataša Koritarja ali pa zakupnika lova grofa na njegovih lovih na ruševce, divje peteline, game in jelene. In tedaj je povest najbolj sočna, ker se spremeni monotono pripovedovanje. Sicer pa je knjiga zložena iz pogovorov živali samih med seboj ter vsebuje torej zgodbe živali, predvsem »širnih svatov«, gamsov v Krmi, kjer je znani raj za te divje koke, ki jih je že v davnihi vodil triglavski Zlatorog. In v prikazovanju teh živalskih zgodb je Lajpuh najbolj podoben Jalenu, tako po slogu kakor po opisih. Dobro pozna planinsko rastlinstvo in živalsko terminologijo ter jo uporablja v sočen opis planinskega krajinstva, kar je velika odlika knjige. Pozna pa dobro tudi živali triglavskega pogorja ter ima nekaj napelb živalskih prizorov. Tako bo divjih petelinov med sabo, strah pred Mrečkom, beg pred plazovi, prihod ovce na planino, lov na jelena itd. V teh hipnih skicah o triglavski favni — in takšno so njegova poglavja, ki so zelo slabo povezana med sabo ter ne predstavljajo sklenjene zgodbe — v teh skicah je moč Lajpuhovega peresa, ki zna prikazati razpoloženje pokrajine in vkomponirati ži-

Ne krvavi prvič naš slovenski narod



V njem je bilo dvorno služabništvo cesarja, kakih 3000, ki je bilo razvrščeno na različnih krajih in se je zelo razlikovalo po svojih nošah. Bili so tam dvorniki; z belim turbanom okoli glave, ti se imenujejo assapi in vedno jezdi ali hodijo tik sultana, nadalje dvorni slugi v pozlačeni plašči. Pred njimi so stali častniki v zlati, čametašni in svileni opravi. Te so poslanci pozdravljali, oni pa so jim z enako vladnostjo odzdravljali. Sredi dvorišča je bilo priklovanih v železno verigo deset levov in dva leoparda. Strašno so rjuli in besneli. Odtod so odpeljali poslance k štirim najvišjim turškim oblastnikom, namreč Ibrahim, Kasim, Ahas in Behad paši. Pri njih so bili eno uro. Paše so sprejeli poslance v čudovito palačo k sultanu, kjer so se mudili čez pol ure.

Zanimivo je, da se odposlanstvo ni moglo pogajati s turškimi oblastniki niti v latinščini niti v nemščini; celo preko tolmačev ne. Ko pa se je Jurij oglasil v hrvaškem jeziku, se je takoj našel

prevajalec. Temu se ne smemo čuditi, saj so pomisljeni Bosanci in Srbi, ki so se v sultanovi vojski izkazali, dosegali tudi najvišja mesta na dvoru.

Ferdinandovi odposlanci so hoteli dočeti od sultana, da bi priznal Ferdinandove pravice do ogrske krone. Dobili so odgovor, da si je Ogrsko sultan dvakrat z mečem osvojil in da je torej on edini njen gospodar. Pogajanja za mir so se razbila, čeprav je bil Ferdinand pripravljen plačati sultanu letno 100.000 cekinov. Tudi do premirja ni prišlo.

Po Sulejmanovem pohodu na Dunaj leta 1529 se je v Slavoniji zelo okrepila stranka Ivana Zapolje. Slavonsko plestvo je sklenilo s Turki zvezo, da bi z njihovo pomočjo strlo svoje nasprotnike, Ferdinandove pristaje, v Slavoniji, pa tudi na Hrvaškem, Kranjskem in Stajerskem. Ko se februarja 1530 Turki z veliko silo pridrli na Kočevsko, v Ribniško dolino in na Pivko, je bilo z njimi tudi nekaj čet slavonskih Zapoljevih pristajev. Tabor so si postavili pri Cer-

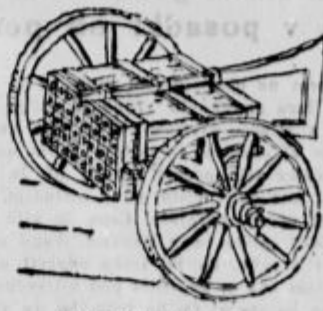
nici, odtod pa ropali na vse strani. Govorilo se je, da mislijo priti celo nad Ljubljano in si jo osvojiti. Ko so naredili po vsem Notranjem strahovito škodo, so se z velikim plenom in z dva tisoč ujetniki vračali nazaj v Udbino. Manjših turških vpadov pa je bilo to leto na Kranjsko pet.

To leto so na augsburškem državnem zboru odposlanci Kranjske poročali, da so Turki v zadnjih 60 letih v večjem obsegu 80 krat napadli Kranjsko. Odkar sta padli v turške roke Ostrova in Udbina, je postala Kranjska obmejna dežela. Ne prestanto na napadajo oddelki lahkih konjenikov in martolozov. Gospodstva Metlika, Črnomelj, Vinica, Poljane, Kostel, Kočevje, Ribnica, Ortnik, Loč, Čerknica, Snežnik, Turjak, Ig ter Istra in Kras so popolnoma opustošena. Kranjska si sama ne more več pomagati. Če padejo še utrdbe Bihač, Senj in Brinje, ne bo možno od nikoder več dobiti poročil o gibanju Turkov. Kranjska bo izgubila in prišlo bodo na vrsto sosedne dežele, ki danes nočejo nič slišati, da bi pomagale Kranjski. Državni zbor pa je imel dovolj opravka s poravnavanjem domačih trenj. Verska neenotnost, ki je tedaj nastala v Nemčiji, je še bolj omajala že prej zelo omejeno cesarjevo oblast. Naše odposlance so odpravili s praznimi obljubami.

Dosetega maja 1530 so se zbrali zastopniki Stajerske, Koroške in Kranjske v Slovenjem Gradcu, da si dežele same

pomagajo. Dometili so se o vzdrževanju vojske, ki je bila nujno potrebna za obrambo meje. Za poveljnika je imenoval Ferdinand Ivana Kacijanarja. Deželni stanovni Kranjske so mu izročili kot kranjskemu deželnemu glavarju 4. julija vso oblast v deželi skupno z deželnim namestnikom in štirimi svetovalci.

Je služilo istemu namenu tole orodje. Sklopili so skupaj večje stvelo cev, jih skozi predajo odprtino nabili s smodnikom in krogami, nato pa vse nabole naenkrat izstrelili. Takrat teča lastnikov na sovražnika, ki je napadal tedaj v gostih vrstah in ni dosti lakal kritja. Je morala imeti uspeh. Seveda je minilo precej časa, preden so bile vse cevi spet nabite in orodje spet pripravljeno za strel.



Poska, ki dela točo

Kaj je novega pri naših sosedih?

Z Gorenjskega

Horst-Wessela slovesnost v Kranju je bila pred nedavnimi združena s slovensim sprejemom nad sto novih članov v stranko. Prireditev se je začela s fanfarami hitlerjevske mladine, nato pa so peli in igrali učiteljski. Višji inženir Bräheimer je nato govoril o poslovnih uri na grobu Horsta-Wessela v Berlinu. Ko je Franc Kenda s člani, ki so čakali na sprejem v stranko, obrazložil dožnosti, ki jih s tem prevzema, je pravni skupinski vodja Jungschaffer vsakemu stisnil roko in tako sprejel zaobljubo zvestobe.

Iz življenja v Kranjski gori. V februarju so imeli v Kranjski gori pet rojstev in tri pogrebe. Umrle so Ana Marija Maršner v Kranjski gori, v Podkorenju pa 90 letna Marija Košir in 89 letna Tereza Klamper. Poročila sta se Franc Lavtarič in Marija Gregorij.

Cerkljanska občina je v februarju imela štiri rojstva in tri smrtna primera.

S Spodnje Stajerskega

Gaulter je govoril ženam iz Radgone. Pred nedavnimi je govoril v Radgoni Gaulter Stegried Ueberreithner v veliki kino dvorani več kakor 600 ženam, zbranim iz bližnje in daljne okolice. Gau-

leiter je nato govoril o nevidni vojski, ki jo tvorijo nemške žene v tem času. Poudarjal je, kako velik delež bori nosi tudi žena in da je zlasti od nje odvisno, če dobe borci in delavni moške tisto duhovno podporo, ki je pri izvrševanju njihovih dolžnosti potrebna. Ob zaključku govora je pozval Gaulter žene k čim večji požrtvovalnosti in pripravljenosti zlasti v primeru, če bi se izkazalo potrebno zoperstaviti se zračnemu terorju.

Novo kinogledališče je bilo te dni odprto v Slovenjem Gradcu. Kinogledališče igra ob petkih, sobotah in nedeljah.

Konec v Trbovljah je bil prirejen ob priliki šeste državne cestne nabirke za zimsko pomoč. Nastopila je tudi mladina z župnim mladinskim orkestrom. Dekliški pevski zbor se je postavil s pevskimi točkami. Mladinski orkester je tudi prvič izvajal suito v es-duru, ki jo je skomponiral vodja trbovlske glasbene šole Konrad Stekel. V solo petju se je še posebej izkazala Ivana Podbregar.

Razstava, posvečena Hugu Wolfu, je bila odprta v nedeljo v ptujski mestni knjižnici. Znani raziskovalec Wolfovega življenja Hans Wamlek je priredil razstavo skupno z vodjem ptujskega muzeja, študij, sveinikom dr. Feliksom Göhlertom. V zvezi s to razstavo bo v dvorani okrožne glasbene šole v Ptuj po poseben koncertni večer.

Iz Hrvaške

Slovesen pogreb zadnjega potomca grofov Zrinjskih. Nedavno so prepeljali iz Grada v Zagreb posmrtno ostanke grofa Janeza Antona Zrinjskega, sina hrvaškega bana Petra Zrinjskega. Kreta s pepelom zadnjega potomca znane hrvaške pletniške družine je bila položena več dni na katafalku v zagrebški stolnici. Slovesno zadušnico za pokojnega Antona Zrinjskega je opravil zagrebški nadškof dr. Stepinac, nakar so krsto spustili v grobnico, ki je v zagrebški stolnici pod glavnim oltarjem. V tej grobnici je pokopan tudi oče Janeza Antona Zrinjskega ban Peter Zrinjski.

Podražitev cen monopolskim izdelkom na Hrvaškem. Hrvatska monopolna uprava je nedavno podražila cene vsem monopolskim izdelkom za sto odstotkov. Zadnje dni je pa izdala odredbo, s katero je znova zvišala ceno za tobace izdelke kar za 200%.

Iz Srbije

Prepoved izdelovanja peciva iz bele moke. Srbska vlada je izdala uredbu, s katero je prepovedala izdelovanje, peko in prodajo peciva iz bele moke.

Gospodarsko sodelovanje med Srbijo in Bolgarijo. Bolgarska vlada je stopila v pogajanja s srbsko vlado zaradi dobave 2500 ton modre galice. V zameno za modro galico bi bolgarska vlada dobavila Srbiji dogovorjeno količino bakrene rude, premoga ter papirnatih ali platnenih vreč.

Jubilej Srbske čitalnice v Novem Sadu. Pred sto leti ustanovljena Srbska čitalnica v Novem Sadu je imela v zadnjih dneh redni občni zbor, na katerem je bil izvoljen za predsednika sedanji srbski poslanec v budimpeštanskem parlamentu Milan Popović. V svojem govoru, ki ga je imel Popović po izvolitvi za predsednika Srbske čitalnice, je poudarjal važno kulturno vlogo, ki jo je med srbskim življenjem igrala ta čitalnica. Med drugim se morajo Srbi samo njej zahvaliti, da so se narodno ohranili ter obdržali svojo narodno zavest v vseh krajih, na katere se je raztegnilo delovanje Srbske čitalnice v Novem Sadu.

KLOBUČARNA „PAJK“

Vam strokovno osnaži,
preoblika in prebarva
Vaš klobuk, da izgleda
kot nov. — Lastna delavnica.

Zaloga klobukov. — Se priporoča
RUDOLF PAJK, Ljubljana,
Sv. Petra cesta št. 38
Miklošičeva cesta št. 12.
(Nasproti hotela Union)

Zdaj se dvigajo vsi ti ljudje, vse te ženske in moški, gredo počasi na svoja mesta v cerkvi, drugi jih nadomestijo in pokleknejo. A na obrazih tistih, ki stopajo po cerkvi navzdol, je ista svetloba kot na pastirju. Bili so nekje v visjih sferah, klečali so vpricho obližja božjega.

«Kaj je obhajilo?» se vpraša Lovrenc — in «tvoji grehi so ti odpuščeni?»

Lovrenc, Lovrenc, ali moreš ti to nadomestiti?

Prezema ga ganotje, tako da kar pada v klop in obsesti.

Ko so verniki odhajali, so videli ljudje tega mladega tuca. Slednji se je prebudil, vstal in sledil druge. Pozabil je na čepico, zakaj razoglav je pristopil k kolesu, se povzpela nanj in se počasi odlepil.

12.

Čez nekaj časa nato je imel rojstni dan in ko je zvečer prišel iz mesta domov, je dobil v sobi zavoj. Spoznal je pisavo — materina je bila. No, zdaj je pa brzokone napletla zanj nogavice in rokavice. Pa se je jako začudil, ko je izpraznil vsebino. To je bila zbirka pisem, in nekatera so bila od starosti vsa porumenela. Kaj je to pomenilo? A tu je spremenilo pismo! Mati pravi, da letos, žal, nima nobenega drugega darila zanj. A mogoče bi ga zanimalo, da ni povsem pozabila nani, ko je bil kot majhen fantek odšel od nje. Nova mati sicer ni dovolila dopisovanja, nihče pa ji ni mogel

Slovenski Rdeči križ poroča

Prošnja. Slovenski Rdeči križ potrebuje nujno triekelje. Zaradi tega prosi, da bi mu ga kak lastnik triekelja, ki ga sam ne rabi, posodil za nekaj časa. Ponudbe na glavno pisarno, Marjini trg 5.

Pozivi. Pri referentu III. proizvodvalnega oddelka Slovenskega Rdečega križa, Marjini trg 5, naj se zalase med uradnimi urami od 8-12 Logar France, doma iz Gor. Jezera, Dolar Fani, Kralj Josip (roj. 1892), Petelinšek Marija, Bae Konrad, Srečnik Franciška in svoji dr. Legiše Vendelina.

MALI UGLASI

HLAPCA. Postojenega fanta sprejme takoj. Mizar Jos. Sv. Petra cesta št. Ljubljana.

SLUŽKINJO

pridno in poslušno za večjo kmetijo na Stajerskem sprejme. Plača zelo dobra in obilna hrana. Za polne stroške in dovoljenje je preskrbljeno. Predstavitelj se v trgovini z zlatino A. Božič, Ljubljana, Franciskanska 5.

GOJZERCE št. 43

podam. Zibortova 23-L.

POSTREZNICA

za vsak dan od 7-15 sprejme. Naslov v upravi Slovenskega pod št. 2061.

JUTA VREČE

kolomaz, karboline, čistomazek, buri (trski štati), bela kreda (kalcijski karbonat) na zalogi pri tvrdki «PETRONAPTA». A. Hmelak, Ciri-Metodova (prej Trčeva) 33a.

KOLESA

damska in moška, kupuje trivarka «Promet». (Nasproti Križanske cerkve.) tk

HLODE

hrastove, bukovne, jelovne, orehove, jesenove itd. kupim. Naslov: Lavrentič, Ljubljana, poštni predaj 203.

MISI, PODGANE

in ščurke zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite iz drogerije KANC, Židovska ulica 1.

STANOVANJSKO

na Kodeljevem ali v Mostah kupim. Ponudbe upravi Slovenskega pod št. 180.000. št. 2194.

SOBICO

preprosto izčeta dva begunca za takoj — najraje v poljskem okraju. Ponudbe upravi Slovenskega pod št. Begunec št. 2197.

VEČ BICKLJEV

damskih in moških in 2 triekelja zelo ugodno napredaj. Šušteršič, mehanična delavnica (Figovec, levo dvorišče).

OPREMLJENO SOBO

lepo s poslovnim vzhodom iste mlad uradnik — čez dan odsoten. Zasteljen center. Vrtna ali začetek Rožne doline. Ponudbe upravi Slovenskega pod št. Sodi št. 2206.

SODI

Kupimo parafinirane nove hrastove vinske sode z vsebino 50 l do 500 l. Ponudbe na upravo Slovenskega pod št. Sodi št. 2186.

MOSKO OBLEKO

sivo, predvojno blago, za srednjo postavu — ugodno prodam. Naslov v upravi Slovenskega pod št. 2195.

«SINGER»

šivalni stroj, okrogel cilindriček, prodam. — Pred škofijo 19, Adamc.

KNJIGE

v raznih jezikih, znanstvene, medicinske in tehnične, novejša časa, časopise in tudi cele knjižnice kupuje knjigarna Kleinmayr & Bamberg, Miklošičeva 16.

ČRN DAMSKI

PLISAST PLAG — prodam za 1200 lir — 1. letnik «Slov. knjižnice prodam za 350 L. Naslov v upravi Slovenskega pod št. 2207.

ZAMENJAM

naprejšnjiv šivalni stroj za pogrejšivega in različno doplačam. Naslov v upravi Slovenskega pod št. 2207.

BLAGO

za moške srajce, boljši, sivo, drap, svetlo modro ugodno prodam. Naslov v upravi Slovenskega pod št. 2199.

DVA BENCINSKA

MOTORJA (stabilna) za mišlilnice, slameznice itd. — v novem stanju zelo ugodno napredaj. Šušteršič, meh. delavnica, Tyrševa št. 13 (Figovec, levo dvorišče).

1 MOTORNA KOLESA

125, 250 in 300 cm. izvršno ohranjena ter motorna trikotila za nosilnost 800 kg zelo ugodno napredaj. Šušteršič, mehanična delavnica (Figovec, levo dvorišče).

Tako je bilo mogoče mnogo hitreje ukrepati, kar je bilo potrebno, ker ni bilo treba sklicevati stanov. Na mejo so postavili 400 Usvokov in 900 lahkih konjenikov. Ljubljanski škof Krištof Ravbar je predlagal, da je treba vzeti sovražnikom Kamengrad in Kluč z okolico vred, ker so iz teh krajev Turki najbolj pogosto vpadali v Hrvaško in na Kranjsko. Nikola Zrinjski, oče znanega sigetskega junaka, je bil pripravljen s Kacijanarjevo pomočjo lotiti se obleganja omenjenih gradov. Iz teh postojank naj bi stale čete vpadale na turško ozemlje. S tem bi prisilili Turke k obrambi svoje zemlje, da ne bi več mogli misliti na vpadke nam. Do uresničenja tega načrta sicer ni prišlo, vidimo pa, kako je skupna nevarnost pred Turki povezala med seboj Slovence in Hrvate. Pozneje je postal hrvaški velikaš Nikola Jurijšić, celo kranjski deželni glavar, da bi čim bolj enotno organiziral obrambo.

Meja Kranjske je nazadnje le dobila stalno posadko. Jeseni 1531 so Turki zaman skušali vdreti v deželo. Za ta neuspeh pa so se masčevali okrog Grodnika in Bakra. Oddelkov turških martolozov, ki so se prikladili v noči skozi goste gozdove, pa seveda ni bilo mogoče zadržati. Na svojih roparskih pohodih so napravili veliko škodo. Tako heremo v pismu Bernardina Ričana z dne 19. maja 1531, da so mu ti razbojniki odpeljali pred 14 dnevi iz Loškega potoka polovico podložnikov.



Naročajte roman »Ivanhoe« !

TEL. KINO »SLOGA« 22-30
SAMO SE DANES!
Zadnja velika umetnina znamenitega filmskega ustvarjalca Heinricha George.
»Usoda«
Iz tragičnega življenja bolgarskega kneza Melnika in njegovih otrok — Sodelujejo: Gisela Uhlen, Werner Hinz, Oskar Sima, Christian Kayser, dunajska filharmonija.
Režija: Gers v Bolvari
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »UNION« 22-21
DANES ZADNJKRAT!
Usoda moža, ki daje svojim kupčijskim poslom prednost pred družino — Resnična družinska slika današnjih dni.

»Pravica mladine«
V glavnih vlogah: Otto Wernicke, Hildegard Grethe itd.
Predstave ob delavnikih ob 16 in 19.15.
Vstopnice kupljene za nedeljske predstave bomo prežigosali za predstave 13.-16. t. m.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Thea Lingner v izvršni komediji kot grobovska sluga
»Johan«
V ostalih vlogah simpatični Irene v. Meyen, dorf, Fita Benkoff ter Hermann Thumig
Predstave ob delavnikih: 15. 17. in 19.

NOV Svet se odpira

Nekje je zarezgetal konj. A tu na pokopališču je bilo vse tako tiho. Krog njega so stali molčljivi nagrobniki nad tistimi, ki so tu tiho ležali in spali.

Zamislil se je. Nekdo so bili ve ti. ki so tu zbrani, prav tako živi ko ti. Bile so mlade ženske in mladi moški, od katerih je imelo le nekaj toliko let kot ti. Zdaj pa ležijo tu. In semkaj boš tudi ti nekoč prišel. In če bi smeli za hip odpreti oči, bi se oprijeli svoje vere iz otroških let in bi molili, prepevali psalme. Tako mu je, ko da bi šlišal to petje mrtvecev: »Tako smo verovali mi. Kaj pa veruješ ti? Ali si zbežal od nas? In si izdajalec tistih svetih moči, ki so nas tolikrat sklicale ob nedeljah in ki so bile slednjič pri nas, ko smo na veke zaprli oči? Kaj pa imaš ti namesto tega?»

Lovrenc je povesil glavo. Kolikokrat ga je nekaj vabilo, naj se pridruži drugim, naj deli z njimi njih vero, naj bo eden izmed njih. Je bil on boljši kot drugi? Je predobro, da bi se družil z drugimi, gledal v isto smer in si odpočival na istih prostorih pokoja? Kaj ni eden izmed vseh? Mu niso tako blizu, da bi se

Jim mogel priključiti? Ga ne kličejo isti zvonovi iz večnosti, kakor so zmeraj vabili vse druge?

Se zmeraj je sedel. Travnata bilka med prsti je bila razcefrana. Slednjič je vstal in počasi odšel proti cerkvenemu vходу, stopil je na prag in vstopil.

V cerkvi je bilo obhajilo. Obstal je prav zadaj in zrl k oltarju. Pozabil je, da bi se usedel. Nekaj je bilo tu, kar ga je držalo, da je moral ko prikovan stati in stremeti.

Pred oltarjem stoji mlad pastor, ki ni dosti starejši od njega, v rdečem oblačilu z zlatim križem. Zakaj Lovrenc kar stremi vanj? Dozdeva se mu lep in oblišč se mu sveti. Pred njim kljuje mladi in stari verniki, vsakovrstni ljudje s kmetij in iz tvornice, nekaj plešastih in bradatih starcev, gospe v klobukih, nekaj žensk v rutah. Mladi pastor stopa od človeka do človeka in jim polaga roke na glavo.

Mladi moški v cerkvi se zmeraj stoji in je pozabil, da bi se usedel, a zdaj se mora nasloniti na eno od klopi. Ne more razumeti, kako da nani to cerkveno opravilo tako vpliva, vendar stoji še dalje nepremično.

ubraniti, da ne bi pisala pisem, dasi jih ni odposlila.

Ves večer sedi pri luči in bere. Že ob prvem pismu, ki je bilo napisano svoj čas, ko mu je bilo šele štiri leta, se je zamišljeno zastrel predse, preden je segel po drugem pismu. Dozdeva se, ko da bi kot majhen fantek stal pred materjo in položil glavo v njeno naročje. Piše mu, ko da bi ga božala po lasih. Kako ti je zdaj? Ali si dober s teboj in si ti pridn? Rada bi vedela, ali je nemara že pozabil nanjo, ali mu zašijejo obleko, in če jo, bi to najraje sama opravila. V kateri sobi spita z Lovizo? Pa da se ne bi prehladil v tem jesenskem vremenu, ki je tako naglo nastopilo. Ali misli kdaj name, ki tako sama živim tu zgoraj z očetom? Nema ni prav nič lahko, da ne smeja odsej nič zvedeti o svojih dveh otrokih. A če bova midva, ti in jaz, prav lepo pridna, tedaj bo nemara nekoč drugače. Pošlji pozdrave sivega konjčka, ki mu pravijo Miško.

In bere dalje. Mnogo, mnogo pisem je. Obsegajo dolgo več let. Sam sebe vidi, kako dorašča v njih. Pisava je ista, kakršna je še danes, dokliska pisava, ki se ni nič postarala. Lovrenc spozna, da hoče žalost zmeraj zadrževati, ko da bi se bal, da ga ne bi prestrašila. Tu je pismo, ki govori le o očetu: da pogreša otroka bolj, kot bi rad, da bi se mu videlo. Dobro, da ima vsaj mene. Nihče ne sluti, kaj pretaša, vendar prenaša, ne da bi tožil. Tudi zanj je najhujše to, da je postal

Ognjeni krst domobranca - novince

SLOVENE

16. marca 1944

11. ČETRTKOVA STRAN

**Novopečeni metalec gre iz Ljubljane pokazat, kaj se je naučil —
Iz Novega mesta na Trško goro — Obleganje na Trški gori — Nočna
borba — Zivljenje v posadki ob pesmi in tudi dobri — kapljici**

Mislite, ali gospod urednik, da zdaj...
le treščim v Vašo pisarno. Po dveh
korakih že sedim v Vašem slavnem
naslanjaču ob pisalni mizi. Vi seveda
tako odprete predaj in postavite na
mizo ono veliko škaflo Ibar. Potem
greva po pisarnah iskat vžgalice,
končno spet sediva in puhava: pripo-
vedujem Vam iz svojega dnevnika od
tam, kjer sva zadnjič nehala.

Nova imena so se pojavila v mo-
jem zvezku: Trst, tega in tega, Gorica
ltd. Zdaj prevladuje Novo mesto. Če
pogledate že samo ta imena, boste vi-
deli, da mi nikakor ni dolgčas. Vsek-
dan drugje, to je čisto zame.

Najprej vam preberem nekaj strani
samo zaradi časovnega reda, potem pa
Vam bom povedal še kaj iz Novega
mesta.

Ljubljana, 24. jan. 1944.

Včeraj smo začeli minometalski tečaj.
Kaj da sem se javil? Vem zakaj, zato da
se gibljem, da nisem vedno na istem mestu.
Sicer pa to še daleč ni moj posel. Čudno
se mi zdi, da so odbrali za minometalec
samo akademike. Menda bo treba dosti raču-
nati. Italijani so imeli pri minometih offi-
cirje. No, pa kaj bo lepo, bomo šli na po-
stojanke, videli bomo razna pota, spoznali
bomo kraje in ljudi, poskusili bomo borbo
in tudi fizično pomagali naši lepi domovini.
Bomo videli, kako se bomo obnesli v ognju!

Oj zbogom, bela Ljubljana

Krško, 10. februarja 1944.

Tečaj smo končali, razposlali so nas po
edinceh. Še zdaj prav ne vem, zakaj sem
se javil v Novo mesto. Čisto iskreno: zato,
da bom bliže domu, mogoče bomo kmalu
šli tudi proti naši strani in takrat moram
jaz prvi zraven.

Tako sem se veselil te poti! Kdaj se že
nisem vozil z vlakom. Kdaj sem zadnjič
videl Savo in zeleno štajersko! Zjutraj smo
prišli v St. Vid. Nekaj ur smo čakali na
vlak in izrabili smo jih za pogovor s ljud-
mi. Videli smo, da se jim dobro godi, da
imajo vsega dosti, da žive v primeri z Do-
lenjsko v blaženem miru, da pa nimajo poj-
ma o komunizmu, vsaj pravega ne. V Litliji
so bili dobre volje kot vedno, vse nataka-
rice smo pridobili za domobranstvo; v Kr-
škem ne poznajo od blizu banditov, kot jim
splošno pravijo. V Zidanem mostu sem celo
splošno pravilo.

Ne morete si misliti, kako je bilo lepo:
že zdaj vidim Savo, pečine in čudovito, šta-
jersko nebo, še zdaj čujem ritem drvečega
vlakla. Ko smo se vozili ob Savi, sem san-
jariji kot že dolgo ne. Saj me ni bilo v
vlak, stal sem na pesku pod pečino in
gradil ladice. Skrbno sem jih spuščal v
zelene, grivaste valove in se peljal v njimi
daleč, daleč. Eni sem naročili, naj zavije
pri Sisku na desno, v trdne valove Kolpe
in naj vozi hitro, hitro, da že do večera
dospemo do Zelenega jarka in milina med
vrhami. Tam naj zavije h bregu, pred na-
kim mrlim studencem naj vrže sidro...

Od Zidanega mosta do Krškega je drvel
vlak v divjem dvočetrtinskem taktu. Slo-

nel sem na oknu, gledal luno, ki je pripla-
vala iz za smrekovih vrhov in obilja pokra-
jine z mlečno svetlobo, držal sem kopo, da
mi je ni odneslo, in tulil v mrzlo noč. Vse
korakce sem prepel, ko mi jih je zmanj-
kalo, sem tulil čisto nove melodije, ki so
se mi sprosti porajale. Lepo je bilo danes.
Zdaj spimo tu v Krškem. Tako so nam
zakurili sobo, da bo treba odpreti okno. Z
Jožetom sva si pogrnili pod biljardno mizo.
To se bo spalo! Če bo trdo, bo pa vsaj za-
nimivo!

V Novem mestu sem se že prvi dan po-
čutil izredno dobro. Veste, malce za malo

Na Trško goro z vozom težkih min

Mene so kot minometalca odredili na
Trško goro. Saj jo vsak Slovenec pozna
skoraj kot Brezje zaradi njenih slavnih zi-
danic. Še dve noči mi niso dali spati v me-
stu; tisto nedeljo zjutraj so me zbudili: Te-
lefon kličje, takoj na Trško goro z vozom
težkih min! »Kaj peljete?« so spraševali
ljudje. »Fasengo za komuniste!« so odgo-
varjali naši fantje. Peljali smo se ob Krki,
kmalu sem zagledal prvič v življenju Trško
goro. Začudil sem se na njo nenavadno po-
dobnostjo krajev z mojo rojstno vasjo. Krka
kot pri nas Kolpa. Trška gora in vinogradi
kot moja vas, samo da ima naša cerkev
gladko končano streho ko puščica, tam pa
je zvonik menda v renesančnem slogu. Bilo
mi je, ko da grem domov. Korakal sem pred
konji s svojo »brzostrelko« v roki, nisem
je mogel nositi na rami, ker mi je zadevala
v nizko visoke veje (če bi bila samo še malo
daljša, bi lahko s njo skatili vse zvezde se-
vernega neba). Bil sem tako dobre volje
kot že dolgo ne. Grem na svojo prvo postoj-
anko, v najkrajšem času bom prestal ogn-
jni krst in pokazal, kaj sem se naučil v
šoli! Pod vrhom smo šli mimo pograbišča —
ponoči so bili komunisti napadli postojanko
na Trški gori in zažgali bližnjo hišo za
razsvetljavo. Družina je brskala po pepelu
in tarnala. Spregovoril sem z njimi nekaj
besed; videl sem, da so si te ljudi komunisti
za večno pridobili in tako človekoljubnim
dejanjem.

Nova uniforma je vsem všeč

Predstavil sem se vodniku in fantom.
Imel sem edini novo uniformo, gledali so
me ko prikazen. V Ljubljani smo se bal-
li, da ne bomo imeli ugleda med stariji borci,
pa jih je že sama uniforma prevzela. No,
zdaj imajo oni nove, moja pa je zdaj taka,
da bi me bilo sram v njej, če je ne bi
umazal ja zmečkal v herbi. Pokazal so mi
minometa; oha sta bila v popolnem redu in
v vsemi merilnim pripravami, tako da sem
ju bil zelo vesel. Za poskušnjo smo spustili
nekaj min na dokaj oddaljen hrib, kjer
smo z daljnogledom videli komuniste. Od-
govorili so s streljem. Prvič v življenju
sem slišal: »Clu, clu« mimo ušes. Nemel
so nastavili LMG na okop. Čisto dobro sem
se počutil med drdranjem, zdelo se mi je,
da sem to že nekje slišal.

Ob desetih smo imeli na gori sveto ma-
šo. Cerkev je zelo lepa, posebno baročni
oltar. Pri maši smo peli iz vsega srca:

Marjia, pomagaj. Te prosimo vsi,
ki dom zapustili, na vojsko smo šli.

se mi je zdelo, da so me poslali iz bele
Ljubljane v provinco; Novo mesto, to je
nekaj manjšega. Tako sem si mislil, ko sem
prišel v Novo mesto. Zdaj pa mislim čisto
drugače. Kar povejte vsakomur: v Novem
mestu so daleč najboljši vojaki. Neprestano
v borbi, izkušeni in utrjeni. Korakati in
peti res da ne znanjo kot v Ljubljani, znajo
pa se v borbah bitti s komunisti in teči za
njimi, da še skorje pustijo v snegu, samo
da lažje tečejo! »Ljubljana, Ljubljana« se
lepo sliši, ampak zdaj kar postavite na
prvo mesto Novo mesto. Jaz sem ponosen,
da spadam k njegovi bojni skupini.

Po maši smo si ogledali bližnjo okolico
in postojanko. Bil sem zadovoljen, čutil
sem se čisto varnega. Nato sem se odpravil
še v Novo mesto po svoje stvari.

Pod večer sem se odpravil na Trško go-
ro z nabrtnikom. Snežilo je, mrak se je
delal, da nisem videl 30 m predse, šel sem
bil na goro z druge strani in seveda znašel.
Nisem vedel, da hodim po »svobojnem«
ozemlju; gazil sem po mokrem snegu v hrib,
a ni mi ni hotelo biti na njem cerkve. Po-
tkral sem na vrata vinčarje, dali so mi
stol pa »hleba in vina« in dobro besedo
ter mi pokazali pot. Z zadnjimi močmi sem
se privlekel na goro.

Komunistični „pozdravi“

Po dveh dneh počitka smo šli spet na
goro, to pot sami domobranci. Nemel so
bili ta čas utrditi postojanko z bodečo žico.
Zasedli smo okoli in trdnjavo, poveljevali,
postavili dvojne straže in se odpravili dre-
mat. Poskusil sem pisati. Napisal sem stran
pa me je poklical vodnik. Šla sva pogledat
okrog straži: vsi so bili na mestih in s pro-
dirnim očem motrili obrise grifov. Okrog
devetih sva se vlegla, seveda obložena in
prepasana.

Teško mi je povedati, kako mi je bilo
tisti prvi večer. Spal sem, a vendar slišal
vsak sum in pok. Okrog pol desetih so se
začele okrog in okrog oglašati posamezne
komunistične puške v presledkih po nekaj
minut. Prvič sem razločno slišal dvojni pok
Mauseerke: »Ta-pum!« (Naši fantje pravijo,
da reče: »Vasak pol!« Ti dobiš kroglo, meni
pa ostane prazen naboj. Naš mladi mi-
nometalec Janjo pa pravi: »Kaj boš; vsak
pol, jaz ti pošlem kar celo, pa 3 kg težko,
da boš imel za dalj časa, za vso večnost!«)
Ob tri četrti na desni pa se je zares začelo
žeganje. Pod našo bajto so začele žvižgati
mine. Vodnik me je poklical: »Ala, gremo!
Škofil sem pokonel in stekel k minometu.
Ne smejte se, če povem po pravici, da sem
se počeno tresel, ko sem uravnavač libele
in viljake. Gotovo je bilo malo od strahu in
vzmemirjenja, pa ne vse: zjutraj sem videl,
kako je vodnik drgetal, ko je vstal; če člo-
vek obločen zaspi, mora v tem mrazu drgeti,
kadar za nekaj hipov vstane.

Začetek dolgotrajnih nočnih borb s komunisti

Z nasprotnega hriba so spustili svetlob-
ne rakete; za nekaj hipov je bilo svetlo ko
podnevi. Ko so ugasnile, nas je zagrnila
še hušja tema. Trenutek nato se je okrog in
okrog nas zablskalo iz teme in zareg-
ljalo kot za stavo. Po nasprotnem pobočju,
300 m od nas, je skakal lahki minomet in
žgal z vsakega mesta po kakih 10 min.
»Čakaj, čakaj!« sem si mislil, »kmalu boš
tihot!« Pa je kmalu zglnil, ker ga je vzel
na muho naš strojnica. Na vrhu hribova,
550 m od nas, so imeli težki minomet. Na
tej strani sem mogel videti še 4 strojnice,
drugo so bile v krogu na drugi strani, ki
je s tistega mesta nisem mogel doseči. Naši
strojnicaarji so divje odgovarjali. Moja prva
skrb je bila, uničiti njihov težki minomet.
Poslal sem nekaj ribe. Odgovoril mi je
z ognjenim prepodom. 6 min je šlo druga
za drugo iz cevi, stisnili smo se k okupu in
čakali, kdaj bodo začele žvižgati na nas. Pa
so padale daleč pod nas, nobena se ni razpo-
čela, menda niso imeli vžgalnikov. Moj po-
močnik je trdo brisal mrzle mine, polnil in
uvijal vžgalnice. Postali smo jih še nekaj
proti težkemu minometu, utihnil je in se to
noč ni več oglašil.

V vsaki hiši mora biti pritrjen seznam oseb hišne protiletalske zaščite; kon- trolni organi naj opravijo pregled ve- dno v spremstvu hišnega starešine, če pa je ta odsoten, pa z enim izmed namestnikov. Osebe hišne zaščite ima dolžnost, opozoriti kontrolne organe na nedostatke pri izvedbi ukrepov protiletalske zaščite; opozarjati mo- rajo na nedostatke tudi hišne lastnike in sostanovalec.

Kadar je alarm ob času zatemnitve,
se sme uporabljati le take ročne sve-
tilke, ki so predpisane zatemnitvene. Ne-
dopustno je tudi, da se s temi ročnimi
svetilkami sveti naravnost ali navzgor,
temveč naj se sveti le pred seboj, to
je s svetlobo obrnjeno v tla.

Napad na trdnjavo na Trški gori

Na severni strani so prišli na rob goz-
dička, na 20 m od naših strojne. Tudi od
druge strani so prišli v neposredno bližino
žice; na jugu so žgali izpod prezidov v vi-
nogradih. Strojnice so stale nekoliko zadaj
in višje. Naše ročne granate so začele pada-
ti s strahovitimi treskanjem. Ročna granata
je poleg puške moralno najhujše orožje. Ni
pa hušjega, kot vrste strelcev s puškami.
strojnica se ne zdi čisto nič nevarna.

Minomet je utihnil, prišlo je na vrsto
strojnice. 300, 250, 200 m! 120 m! Kar po vr-
sti! »Tri mine, osnovno poljenje!« Za tre-
nutek so žvižgale visoko po zraku. Isto po-
velje, tačas smo poslušali, kako in kam bo-
do padle. »Bum, bum, bum!« v enakomernih
presledkih. Strojnice je utihnila. Takoj nad
drugo! Prestavimo noge, vzamemo elemente
in spet: »Bum, bum, bum!« »Ne boš tiho!
Pa še enkrat, 50 m dalje!« Priljublili smo:
»Bum,« pa je bila tihota. Izza hiše skoči vo-
dnik: »Smer ta, 120 m, strojnica. 120 m!« Pa
še v dolžino preko naših! Ne smem! 200 m
najbliže od naših! »Moras! Strmina je, nam
ne more nič!« Spustil sem samo dve, zadeli
sta v polno, kot smo videli zjutraj.

Prve pol ure je preteklo. Za trenutek je
nastala popolna tišina. Taka tišina je ne-
znosna. Zdi se ti, ko da čas stoji, neka po-
čast pa da se neslišno plaziti proti tebi. Mi-
nuto, dve... »Rrrrr! To-to, to-to, to-to, to-
tototo! Bum! Pok! Pok! Pok! Bum! Tre-
ski od vseh strani. Med premorom so bili
prišli še bliže. Spet ročne granate in pu-
ške. Strojnice seveda tudi. Od gozdička se
je bliskalo tako na goro, da sem obrnil
cevi proti puškam. 100 m! Cev pod kotom
85 stopinj, hm, pomočnik je moral držati
za noge. Koščenje po 20%, od 100 do 200 m!
Padale so tako lepo v vrsti ob robu gozda,
puške so kmalu potihle. Spet strojnica na
550 m! Pa še to!

Na naši strani je bilo skoraj popolnoma
tihota, tudi na jugu so malo odnehali. Za pol
ure nisem imel dela in ni bil cilj. Samo
strojnice in puške so pomalo ropotale.

V naši jami smo prižigali cigarete in
začeli zbijati šale. Sedel sem na praznem
zaboju s kopo tri četrti na dvajseti, pesto.
val mino v naročju, zvonil z nogami po na-
sopu in prižigal cigarete za cigareto. Kaj
se mi je podilo takrat po glavi? Vse mogo-
če. Pomislil sem na gospo Marjio. Gotovo
bi spet rekla: »Njeki Niko!« tako neskončno
sočutno, kot je njena navada. Moral sem se
na glas zasmejati. Pomočnik je pripravil

Kako jo znajo komunisti popihati

Proti tretji uri je stiknila raketa tam
doli ob Krki. Se ena! »Ala, fantje, naši,
gredo na pomoč!« Videli so naše znake opo-
noči, ko so nam pretrgali telefon in zdaj
nam hite na pomoč. Zadnji divji rafali z
obeh strani, posrke, klevete, tuljenje. Trkati
žviž! Tudi oni so videli znak, pobirajo šila
in kopita in topotajo po vinogradih navzdol.
Sliši se kakor nekako jodiranje in vreskanje
»tovarišice!« Za slovo jim pošljem še dve
min. Čez čas zavpije naša straža: »Stoj!
Kdo gre?« »Domobranci!« »Domobranci na-
prej!« »Stoj! Znak!« Čez trenutek se že po-
mešajo med nas tesno prepasane krepke
postavbe, obložene s puškami, strojnici in
strelivom, polna lica so zardela od hoje in
vetra, žareče oči in belci zobje se smejejo v
pozdrav. Ohajame nas tako veselje sproče-
nosti, ki zadostit za vso noč napetosti in
boja. Po gručah si glasno pripovedujemo
vtise in doživlja.

Zjutraj smo prešteli mrtve in ranjene.
Naše krvi niti kapljice, na mojem čelu rog,
ker sem butnil ob rob cevi, ko sem pre-
stavil minomet, en strelce ves trd, ker je
vso noč preležal na ledu, laže ranjen vo-
dnikov daljnogled, ki je visel na tramu v
sobi, zvonik in strehe naših bajt vse izpi-
kane in prečečane, štrleje zvonovi težko
mrtvi (ker se je ura ustavila). Komunisti so
pozneje izdali poročilo: 41 mrtvih, 12 ra-
njenih. To se sliši kakor bohinjska himna:
Mi Bohinjeci sredi raja,
trinajst mesecev zima traja.

Suša na Trški gori in še kaj

Zdaj še malo pokramljajmo, potem bomo
šli spati! Na Trški gori je suša. Vode ni,
tako da jo moramo za kuhanje stajati iz
snega. Mnogo bolj enostavno je za vino. Naš
nagajivi kuhar pa nalaše soli, ko da bi sol
rasla na Trški gori. Saj razumete, da potem
vino trpi. Enkrat sem se pogledal v koščku
zrcala: hm, moram si umiti robe, moj po-
močnik Tone ima tako lepo bele, pa me je
skoraj sram. Kaj sem mogel drugega, ko da
sem jih začel umivati z vinom! Če ne bi bilo
snega, ki smo se z njim umivali, bi se bil
pa moral vsako jutro očistiti s pol me-
naške vina. Saj vem, da vam je hudo, am-
pak snaga je vendar važna reč! Kaj?

Spet sem spoznal mnogo dobrih, zlatih
ljudi. Prvo noč, ki sem v prespal v pisarni
naše čete, smo se več smejali, kot spali.
Zvečer se je znašel v naši akciji zajec,
ki je popoldne prebežal s »svobodnega«
ozemlja, pa revež ni znal gesla. Tragatno je
končal na masti. Že prvi večer sem se čisto
udomačil. Smejati sem se, ko sem slišal, da
kličejo fantje našega poveljnika čete »ata«.
Zdaj se ne smejem več, ampak mu še sam
pravim tako, saj nam je dober kot najboljši
oče.

Vino pijemo kar iz skodelice za črno ka-
vo, mislite, da je kaj slabše zato? Pa naš
vodnik na Trški gori! Lahko ga pockate za
brke, pa ni nič hud. Vse to noč, kar sem
jih prebil na Trški gori, smo lep del pre-
čuli ob pečici, ki so jo fantje zložili iz
kamenja, tiskali smo se k tlom zaradi dima,
klepetali, kadili in peli. Naučili so me lepo
domačo:

Na Trški gori že dan zvoni,
po klančku pa grejo mi romarji,
Le balte, le balte vsi na goro,
K Marjii po slovo.

dva zaboja min, »No, bo že!« Za 1 uro bo
dostil! Izza hiše so se pokazali vodnikovi
brki: »Kako je, fantje! Bo šlo?« »O, gospod
vodnik, poldne jih kilest, mi zabukavamo!«
Poslušali smo pregovarjanja strelcev z ob-
strani. To vam je nekaj zanimivega! Ne bi
si mislil, da so naši Dolenčji tako duhoviti.
Komunisti so kričali in tulili, »tovarišice!«
so se drle kot mačke v mareu. »Levo krilo na-
pred! Juris, hura!« Kam! Pod naše stroj-
nice! Vsakokrat je ostalo samo pri kriča-
nju; ej boš presneto premislil, preden boš
»juris!« na žico in bunkerje. »..... bele,
predajte se!« — Pridi bliže, hudčič, kako se
ti bom predal preko žice! Eden naših stroj-
nicaarjev je bil bolj dostojen in ljubezniv:
»Baj bliže, dragec; moja Breda te težko
čaka! Tako toplo te bo poljubila, petkrat,
če hočeš, prav pod čelo! Pa na posteljo te
bo položila, tja pod tiste hrastice. Baj
semkaj, balte! Na južni strani so ukazali ju-
riš izpod zidu. »Ne lazi na škarmo, tepee, te
bo svinja bela na meh odrle!«

Minometalec se poti

Se ni končal; šele polnoči je odbila naša.
ki je zadaj. Žvižgi, rakete, spet svetlo ko
podnevi. Tema. Spet: »Rrrrr... bum to-to-to,
tresk, pok, pok!« »Aha, spet bomo ene re-
kile!« Vrgel sem komaj zažgano cigareto in
prišel za viljake. Spet — »puskal mrzle
mine v hladno cev — na drugi strani kri-
vulje so bile vroče in so postiljale v snegu
topele postelje za večno spanje. Imel sem ob-
čutek, ko da lazijo nad nas od vseh strani
hijene, ki jih je treba pobiti. Mimogrede
sem slišal, da je telefon pretrgan. Zdelo se
mi je samo po sebi umevno. Zdaj je šlo čis-
to enostavno, rekli bi: monotonno in meha-
nično. Spustili mino v cev in se akcionis!
»Csss — bum!« Zdaj imaš trideset sekund
časa; zabrudas si pesmico, lahko tudi v
trietrtinskem taktu, takole: »Ta-tatam,
ta-tat-ta-ta, ta-ta-ta-tum...«, zdaj pa
prihvatite: »Clu-lu-lu-bum!« Mhm, lepo,
lepo! Pa še enkrat, cingel, cangel! »Csss.
Bum!«

No, tega ropotanja je že dosti! Saj si
lahko sami mislite tako glasno do treh.
Vmes bje ura kot buden zveznik in obve-
šča vsak četrt ure. Od časa do časa zadene
krogla zvon; bron tako žalostno zabrni, ko
da ga zares boli. Tako milo sporoči: »Pol-
dve, ho-ll!« »Kar naj te boli, samo da mene
ne!« V rhorvih starih davnih lip pripeva bur-
ja z vsemi godali. Kaj ni to lep orkester?

Mine so opravile svoje delo

Ko se je zdanilo, smo šli gledat, kaj smo
pa mi naredili! Takoj pri prvem drevesu
je ležala zamašena kapa z zvezdo, v njej
pa šop lastnikovih las, malo dalje puška.
Strojnicaar, ki je podri prevzedevega rdeč-
karja je pripovedoval: »Priprazil se je čisto
do zadnjega drevesa, vstal in opazoval. Vi-
del sem ga čisto razločno. Poslal sem mu
rafal. Prekupil se je k drevesu. Rad bi ga
bil branil, da ga ne bi mogli odvreči, pa
mi je padel v mrtvi kot. Pa naj si ga kar
imajo, drugače bi ga jaz moral še pokopa-
vati!«

Malo naprej dve mlaki krvi nastali
sta ob zadetku najbližje mine, ki sem jo
tisto noč poslal. Padla je 1 m od njune sne-
ne postelje in ju dobesedno raztrgala. Drev-
je okrog je vse obloženo. Sneg je okrog in
okrog zgazen, bele gazi lepo krave krvavi
cvetovi ob njih. Čez gozdič drži pot, ki je
varna pred našimi strojnici; v obrovu
ob njej so odgrbeli sneg za kakih 10 letišč,
kjer so za silo obvezovali Po tleh so ležali
omoti od italijanskih obvez. Od ljudi smo
izvedeli, da so zakopali nad 60 mrtvecev, ra-
njenih pa je bilo 10.

Se od »haj, balte!« Vam moram povedati!
Ko sem prvič slišal, seveda nisem razumel:
»Balte lés, boste vidli, kakšnega sem kupil!«
Jaz sem pritril kar tako: »Ja, ja,« in šel
naprej. »Kaj nočete? Balte nu semkaj,« pa
mi pokaže steklenico in moli kozarec. »A, to
pa zastopim!«

Domobranec, kako ste pèli?

Ko sem prvič prišel na Trško goro, so
me vprašali: »Boste pèli?« »Seveda. Katero
pa bomo?« »Kako, kaj bomo?« »Katero per-
sem bomo zapeli!« Spet nisem razumel — kozarec
in čutara sta mi pojasnila, kaj pomeni
»pèti«. Zdaj že znam tudi jaz, ne rečem:
konj, ampak kol: ne v grmovju, ampak v
grmju, ne: tja doli, ampak ki-le dèl. V me-
stu pa smo se tudi že našli. Zadnjič so pri-
nesli v veselje družbi na dan »zakelj, zakle-
njen z zaboco, v njem imajo namreč za-
klenjene pesmi. Ampak ne pokažejo niko-
mur! Kadar hočejo kakšno reč, odprejo
»zakelj« in kar na slepo potegnejo ven »ta
pravo«.

Jo! moram se spomniti še tovarišev s
tečajja! Marko, Ljotje, Tone, Janez in vsi
drugi, kje ste, kako vam je? Gotovo dobro
in lepo. Marko se še spomni kako si plesal
po tabli! Pa tisto: »Boš prišla zvezdico...«
še poješ? Pa Ljotje, še rečeš: »Prmejši!« Bo-
mo še kdaj vsi skupaj? Če Bog da, se bomo
še videli, kmalu.

Zdaj bi pa že skoraj videl brez luči
iz megle se tavišja dan. Petelin si že od-
pel, puške so potihle, stara mati preki-
dajo panje v peč. Iz doline se čuje neuto-
lažljivo šumenje Krke, meni lezejo oči sku-
paj — ker na divan se bom spustil in še
malo zadremal. Drugič pa kaj drugega!

—o —lè.



Komunistični tolovaji v solzah

Ti presneti —o— i! Puško
zna, prijeti, brzostrelko ima, na
metalca granat se razume, s
fotokamero pa ne zna streljati.
(Pa smo zato ostali brez slik,
ki naj bi pokazale junaštvo ko-
munističnih tolovajev.) Naj na-
mesto njegovih priobčimo po-
snetke, ki jih je nekje med
ujetimi Broz-Titovimi in bado-
glievskimi tolovaji napravil PK
Kriegsberichter Hensch in jih
priobčil v ilustriranem tedniku
»Wiener Illustriertes« z dne
1. marca. Slike skoraj ne po-
trebujejo razlage. Ko ujetim
badoglievcev na njihovo zatr-
jevanje pri zaslišanju ne ver-
jamejo, se poslušajo zadnjega,
sicer ženskega orožja — solz.

